

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА» імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Фотопогляд: КОЛИ ЦВІТУТЬ САДИ

Фото Г. Оборської

ДУХА НЕ УГАШАЙТЕ!

У суботу, 24 квітня 2004 р., Національна Рада Конгресу української інтелігенції провела в Києві розширене зібрання — Всеукраїнську конференцію представників усіх регіонів.

Варто назвати тих із присутніх, хто звертався до української інтелігенції з Маніфестом, ініціював утворення КУІН(у) в жовтні 1995 року — Іван Драч, Лариса Ка-дирова, Віталій Карпенко, Володимир Ковтун, Степан Колесник, Олесь Лупій, Павло Мовчан, Юрій Мушкетик, Петро Перебийніс, Анатолій Погрібний, Євген Сверстюк, Ярослав Яцків. У першому Маніфесті, під яким стоять також і підписи В'ячеслава Чорновола, Тетяни Яблонської, Платона Костюка, зазначалося (на п'ятому році незалежності): "Ми занадто довго відступали, ми здали вже багато позицій — нас змусили розбрехтися, нашу економіку ставлять на коліна, але далі відступати нікуди".

У проекті Другого Маніфесту (див. "Слово Просвіти", ч. 17) із гіркотою констатується: "Те, про що попереджали, били на сполох засновники Конгресу української інтелігенції дев'ять років тому в своєму "Першому Маніфесті", справді дуже відбувається в гіршому варіанті".

Про це ж говорив у своєму вступному слові й голова КУІНу, народний депутат **Іван ДРАЧ**. З болем відзначивши, що часи, в які ми живемо, справді лиховісні: катас्टрофічне вимирання й зубожіння народу, винищенню дівочої краси, вимивання молодого інтелекту, розвиток тіньової економіки, надзвичайно низький рівень інвестицій (менше 100 доларів на душу населення), паразитуючі банки, які працюють на самозагараженні, а не на розвиток української економіки, — оптимізму не додають.

— Що ми можемо, а чого — ні? Чи здатні звертатися до народу тією мовою, яка б служила єднанню, піднесенню сили? Що ми зробили, що — ні, в чому наші прорахунки?

— На досить тривалий час я залишав керівництво КУІНу на Ганну Скрипник. І мушу з каяттям зазначити, що певний час втрачено, Конгрес працював формально, — покаянно промовив Іван Драч.

Закінчення на с. 4

НАШІ ІДЕАЛИ

Виступ Дмитра Павличка на Конгресі КУІНу

На першому етапі становлення української державності Леонід Кучма, ще будучи прем'єром, сказав: "Національна ідея не спрацювала ні тоді, ні пізніше, бо сформована з людей без національної культури свідомості, вихована на догмах марксистської ідеології, до переляку вчоравона Москвою державна верхівка (в тому числі й Президент) відмовилася від головної ідеї українського народу, не захотіла навіть задуматися над тим, на яких фундаментах і навіщо будуться державні організації. Прийнявши зовнішні атрибути української державності, деякі представники нашої влади нагадують переодягнених у мазепинки й петлюрівки кадебістів, які, співаючи "Ще не вмерла Україна", збирали полюддя з патріотичних дворів, катували й вішали пійманих воїнів УПА".

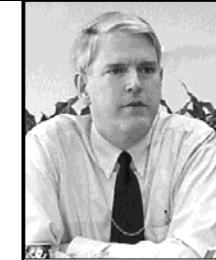
Влада бойтися, не знає і не хоче знати ідеалів, які в цивілізованих країнах стали головними мотиваціями діяльного життя: особистості, суспільства, народу. І перед своїм народом, і перед світом — виступає не як національна, а як безліка бізнесова команда, що торгує награбованими багатствами, узурпувавши собі право продавати разом із ними й самого їхнього власника — українського народу. Саме так сталося 20 квітня 2004 року, коли комунисти й "більшовики" у Верховній Раді під керівництвом спікера ратифікували угоду про ЄЕП, яка є нічим іншим, як зрадою національних інтересів, першим кроком до нового поневолення України Москвою.

Чи треба пояснювати, що Президент, уряд і пропрезидентська частина парламенту поставила хрест на незалежній політиці України, яка десять років морочила голову Брюсселю, красиво брешучи про свое бажання інтегруватися до НАТО, до Європейського Союзу, вступити до Світової Організації Торгівлі. Тепер, як економічна, підпорядкована Москві територія, ми можемо лише випросити у кремлівського бонзі дозвіл на те, щоб іти за його спину до Європи, триматися очима його імперської потиліци, а ногами — його слідів, червоних від чеченської крові.

Влада мовчить про свої досягнення в національній політиці, а як говорить, то лише про мир, який нібито вона встановила між корінним народом і національними меншинами.

Закінчення на с. 5

Фото: А. Гомері:

Стівен
Пайфер
знову тут

стор. 2

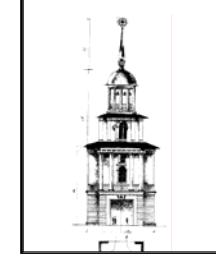
Отакий
зв'язок
часів...

стор. 3

Без води —
нікуди!

стор. 6—7

Тарасова
церква

стор. 8

Шевченків
Бог

стор. 9

Церква
очистилася

стор. 11

Барви
"Веселки"

стор. 12—13

Кіно:
на тиждень
і навік

стор. 14

МАНДРІВКА У ДИТИНСТВО

У моїй рідній Сергіївці криниць, Богу дякувати, не бракує. Обійтися по коловому периметру "апенінський півострів" села, з півдня, півночі та сходу омитий озерою хвилею, — хтось, скільки тих колодязів на дворах та при дорозі налічиш! Помінеш якісь десяток обійтися — ось вона, криниця, сивіє цементованими кругами; за кільканадцять садиб — знову виростає із землі, мов пече-риця, рукотворне диво під шиферним, жерстянім чи гонтовим дашком-каспелюхом; дали — ще одне, ще... І що характерно, — у кожній криниці вода різна.

Найдобриша водичка була в криниці мамині сестри, цьотки Ганки, — зимна, прозора, як слюза, — аж доки не виріс па пару сотень кроків величезний тваринницький комплекс, де відгодовували свинів і бичків. І не те, щоб запах якийсь відтоді з'явився у воді чи присmak неприємний. Ні. Але все-дно: вода вже не така. І хоча того комплексу вже кілька років як немає — вода не вернулася до свого первісного стану.

А були ж у Сергіївці ще й польові, лісові, берегові джерела, з яких спекотної пори тамували спрагу. За тітчинином городом бовванів самотній журавель: приладна до вершечка сивого від часу стопа така ж сива жердина, з одного її кінця збігає додолу тичка з цеберкою, обперезаною двома обручами зі штабового заліза, на супротивній кінці перекладини — кам'яна брила (противага), а далі жолоб сосновий, зелений від моху та вчорнілій од старості. Вертаються з берега пастушки, женуть худібку на полудневе доїння — корови з телятами неодмінно зупиняються тут, як укопані. Добре, коли дядько якийсь, наповнив жолоб. А якщо ні? Тоді котрийсь із пастушків (скажімо, автор цих рядків) митто видереться на широчезний, уstellenний дошками зруб, ухопить вислизькану сотнями долонь жердину та й спробує занурити цеберку в темну, затінену воду, що дихає вільгітістю прохолодою... Ет, сильонки бракує підняті кам'яну противагу! Корови та теляти очікують спасеної вологи, не розтуляючи писка утробно мukaють, обмахуються хвостами від набридливих бомків та дзвенячих роїв полудневої мушви. І хлопці, удах або й утробах, доляють незрушність старого жорнового каменя на супротивній кінці та занурюють цебер в благословенну стінку глибин. Один цебер, другий, третій, четвертий... І дика сліпа вода радісно плине з різини в жолоб, і вже про щось там же боронить, перешпітуються сама з собою, і корови з телятами зосереджено спивають той шептіт, шумно дмухають, і вода од їхніх зіткнань береться миттєвими брижами, сонячними переблісками...

Років тому із двадцять осідлали ми з братом старенького мотоцикла й, на дурну мою забаганку, обгасали місця, де колись били з-під землі джерела, про які я свою часу щось там римував у зошиті (...ах, там пізинки перламутрові, колище в собі джерело, і самурайський писок нутрії грізе болотяне зело..."). Побували ми і на Кліні, і у Вилах, Пісках, Войтовій долині, під Баглайськими полями. Але жодного джерельця не знайшли. Ні травички шовкові, ні криниці дощатої, ні замішлого жолоба, ні "самурайського" писочка нутрії, ні... Не зсталося од нашого

дитинства ані слідочка! Натомість — лише осушені доблесними радянськими меліораторами береги (який сенс нам боятися стихій, природних катаклізмів, коли мали ми страшніших за будь-які стихії меліораторів, котрі за свій щоденний злочин ще й премії отримували!). Береги, порослі дивовижними, досі ніким не баченими монстрами-бу́р'яна-ми, у чиїх сутінкових нетрях нипають, хижко світять упирськими очиськами напівзічавілі коти та собаки.

— От і все, — мовив брат.

— Приїхали.

Воїстину — приїхали. Далі вже нікуди. І ю в інших урочищах побачиш те саме. Позаростали стежки-доріжки, джерела й береги. Чортопохом, "діловими воши-ма", велетенськими будяками, всюдищою кропивою. Та ще отими, немов із бісівського насіння вирошлими, бур'яна-ми-мутантами.

Роздуму над гіркою долею розораних та розорених боліт, лугів, торфовищ, дічині голі знайти даровані

пісок, часточки іржі (якщо це в домашніх умовах). Далі — надходить до фільтруючого вузла, де очищається від більш дрібних і сусpenзованих домішок, мікроводоростей та інших часточок аж до одного мікрона. Потім — другий фільтруючий вузол. Він затримує невидимі для ока часточки до 6,3 мкм. Ще далі — структуризатор, де відбувається стирання негативної інформаційної пам'яті води, змінюється її молекулярна структура. Тобто вода позбавляється будь-якої "згадки" про перебування в ній виделеніх отруйних і шкідливих речовин. Окрім очищення, воді повертається первісна оригінальна структура і підвищується її біологічна активність.

Стуфчинецьку установку "Каскад" (є ще побутовий її варіант — установка "Криничка", виробництво якої налагодило підприємство "Поліамід-УСІ") створили, звичайно, не у Стуфчинцях. Та ще отими, немов із бісівського насіння вирошлими, бур'яна-ми-мутантами.

І винайшли — вперше у світі — в Києві, й нарекли — ВІН. 10 "Криничка" (патент

на до "випробувань", яких зазнає вода у "Каскаді".

Після структуратора вода надходить у фільтр тонкого очищення. Він складається з вуглевої тканини, що набагато перевищує за своїми властивостями звичайні активовані вугілля. Ця тканина виправдала себе в космосі, а також під час воєнних дій в Афганістані, очищаючи воду навіть із калюж. А ще стуфчинецьку воду чекає мінералізатор, де вона переходить через подрібнений кварц, кремінь, мармур, дуже дорогий гірський кришталі з Кольського півострова та інші матеріали. Жодна інша (вітгизмана чи зарубіжна) фільтруюча установка не має подібних функціональних можливостей щодо очищення пам'яті води!

Генеральним (геніальним!) конструктором апарату, що дарують нам воду без шкідливих ізотопів дейтерію і тритію, є доктор технічних наук Іван Миколайович Варнавський (від його ініціалів і походить назва води на етикетках п'ятилітрових см-

ві, як десятки й сотні інших українських вчених.

ВОДА ТАКОЖ ПОТРЕБУЄ ПРОПАГАНДИ

До Стуфчинців, на організовану фірмою "Біатрон-УСІ" та її дочірнім підприємством "Поліамід-УСІ" презентацію питної води "ІМВАР", прибули гости з Києва, Луцька, Кам'янця-Подільського. Ті люди, за сприяння яких і знайшли шляхи до споживача стуфчинецької диво-води. Поспілкувалися ми і з київським академіком **Володимиром Никифоровичем Плітіним**, заступником голови Українського громадського контролю, президентом Міжнародної асоціації "Вода і здоров'я".

— Чому Кіїв для відлення в життя ідеї створення води "ІМВАР" обрає саме по-дільське село Стуфчинці?

— Спершу виникла ідея очищувати на "Каскаді" воду з Дніпра у столиці. Та переважна більшість учених цієї ідеї відкинула. А щодо обрання Стуфчинців то все ду-

нає потроху бунтувати. Ну певне ж: звук перепускати воду через свої фільтри-цидилки, звук очищувати її (щоденно!) від різних там домішок і пестицидів, а тут — нічого очищувати!

Коротше кажучи: була в мене майже щоденна печія в шлунку ще з армійсько-студентських літ, а оце вже з місяця, як щезла. Поліпшився сон. Сплю зазвичай мало, години чотири-п'ять, але міцно. Як далі покаже себе вода — побачимо. Принаїмні, відтепер пити з крана, навіть кип'ячену, — не можу і не хочу. Почав несподівано відчуваю аромат хлорки.

А споживаю стуфчинецьку з морозилки. Розбиваю колодочкою ножа лід. І отак п'ю. Разом із крижаними карамельками, що похрускують на зубах.

ЧИСТА ВОДА — ЗДОРОВА НАЦІЯ

У наш лиховінний час, час отруєніх річок, землі, повітря, колодочек ножа лід. І отак п'ю. Разом із крижаними карамельками, що похрускують на зубах.

ДУМА СИВОГО ЖУРАВЛЯ НАД ШЕПОТОМ ЖИВОЇ ВОДИ

Всевишнім студені джерела кринички, де вже не колищуться під вітерцем високі очерети й густа осока, не світяться загадково качин-куликів-чайні гніздечка із сувір'ями білих, зеленкуватих, коноплистих яєчок. Так, от, роздумуючи над усім цим ізгадуючи села, де лунки криницях раптом щезла вода, знову й знову вертається в темну, затінену воду, що дихає вільгітістю прохолодою... Ет, сильонки бракує підняті кам'яну противагу! Корови та теляти очікують спасеної вологи, не розтуляючи писка утробно мukaють, обмахуються хвостами від набридливих бомків та дзвенячих роїв полудневої мушви. І хлопці, удах або й утробах, доляють незрушність старого жорнового каменя на супротивній кінці та занурюють цебер в благословенну стінку глибин. Один цебер, другий, третій, четвертий... І дика сліпа вода радісно плине з різини в жолоб, і вже про щось там же боронить, перешпітуються сама з собою, і корови з телятами зосереджено спивають той шептіт, шумно дмухають, і вода од їхніх зіткнань береться миттєвими брижами, сонячними переблісками...

І об чім же ото журавлик думає, а вода шепоче?..

Мова — про так звану структуровану воду, добуту з артезіанської свердловини у селі Стуфчинцях на Хмельниччині, воду профільтровану й максимально очищеною наладнаній у тих же Стуфчинцях установці "Каскад".

Які ж особливості стуфчинецької води? Спершу вона перетікає через фільтр грубої очищення, що затримує

на винахід України № 20169 і Росії № 2098358). Дослідами Українського науково-гігієнічного центру та Інституту екогігієни і токсикології Міністерства охорони здоров'я України встановлено, що мутагенна (така, що ушкоджує гени) водогінна питна вода, пропущена через "Криничку" (чи "Каскад"), повністю втрачає мутагеність і набуває якості цілої питної води. Ця вода має специфічну властивість до самовпорядкування і володіє корисною для здоров'я молекулярною структурою, аналогічною структурі талої води. Вона, за систематичного вживання, позитивно впливає на здоров'я людини, нормалізує кількість еритроцитів і вміст гемоглобіну в крові, поліпшує аппетит, сон, підвищує та вирівнює біоенергетику організму. Уперше встановлено протиракову дію цієї води на піддослідних мишиах. Поліпшує вода і склад людської крові, сечі, слизи, зменшує або й знимає зовсім головній серцеві болі, поліпшує сон, підвищує працездатність... Але поверні-

мостей — "ІМВАР"). Він і його співробітники одержали десятки патентів України й Росії на установки серії "Криничка". Вчені стверджують: якщо воду, котра є в організмі людини, замінити на одержану в описаній на місці установці, то тривалість її життя зросте на 20–30 років (Принагідно згадаю тут і про разочі результати, отримані від розчинів фітопрепаратів на основі отієї чудодійної води вченими, світлами медичної науки Києва, Москви, Тернополя. Наведу слова, мовлені академіком Російської академії медичних наук А. Г. Альперіном: "Створення таких фітопрепаратів можна віднести до відкриттів світового рівня!").

Іванові Варнавському вже пропонували житло й солідну зарплату за роботу з удосконалення (і серйового виробництва) "Кринички" в Ізраїлі. Чому б йому, старенькому чоловікові, не махнути на все рукою і не прийняти пропозицію забезпеченої життя? Та він бажає служити своєму народо-

ніх, у тім числі й космічних, технологій та матеріалів!). То чому б у цьому випадку державі нашій не взяти на себе, бодай частково, благодоріжну місію забезпечення нації живою, цілющою первісною водою, такою ж як була вона у наших джерелах століття, тисячоліття, мільйон років тому? Чому б не роздавати її, оту воду, в п'ятилітрових емкостях усім, хто бажає, — безкоштовно?! Уже не кажу чи про створення фітопрепаратів на основі структурованої води. То ж була революція у світовій медицині! Люди, причетні до творення цих фітопрепаратів, хочуть лише одного: коштів на відповідну лабораторію. І все!

А в державі нашої, бачте, таких коштів — немає. Чутє, вельмишановні державці, бізнесмени, сучасні мільйонери та мільярди? Не пошкодуйте по декілька сотень гривень — кожен на свій район. Пожертвуйте на порятунок людського (і власного) здоров'я бодай стільки, скільки витрачаете на один бенкет у барі чи ресторані.

І тоді... (дозвольте помріяти вголос).

І тоді Захід гнатиме до нас ешелони порожніх цистерн і танкери — по нашу воду. І світ купуватиме в нас — за нечесуваними цінами — ліцензії на право виготовлення свого "Каскаду". Во немає нічого дорожчого за людське здоров'я.

* * *

...Ось що нашептала сивому журавлеві (сивоголовому авторові) незнікома подільська вода. Жива і мертва. Прислухайтесь й Ви, читаючи, до її одвічних шепотів. Прислухайтесь. Почекте. Не зможете не почути.

● **Броніслав ГРИЩУК,**
Стуфчинці—Сергіївка—
Хмельницький
Фото автора

ЗАПРОШУЄМО ДО РОЗМОВИ

Деякі риси національного характеру, наприклад, вільнолюбності і толерантне ставлення до інославних віровизнань та релігій, — зумовили часті нарікання на українців з боку частини ортодоксальних християн Сходу. Багато писав про невдоволеність нами греків та інших східників наш письменник-мандрівник Василь Григорович Барський у своїй фундаментальній подорожній книзі «Мандри по святих місцях Сходу з 1723 по 1747 рік». Як він не намагався представити українців побожними і вірними православно-візантійські традиції християнами, йому скрізь говорили, що українці надто добре до католиків, не поборюють ісламу, кохаються в освіті, мають ікони на західний взірець. Подібне чуvalи і чуло від самої Київської Русі і аж до нашого часу. Може, цікавий виняток зробив усередині сімнадцятого століття сирійський архієпископ Павло з міста Алепо, який у своїх подорожніх нотатках з мандрівки Україною не знаходив слів для похвали українців за їхню побожність, красу їхніх храмів та ікон.

Тарас Шевченко як віруючий християнин також не уникнув критики за особливість своєї віри в Бога. Його віра була й залишається однією з найбільших контроверсій у Шевченкознавстві. Словесна й образотворчомистецька творчість Шевченка не дає однозначної відповіді про його ставлення до Бога, до Церкви, до релігії та віровизнання. І це не тому, що в нього на ці проблеми були суперечливі, непослідовні чи плутані погляди. Навпаки, вони у нього системні, ясні й визначені. Проблема полягає у підході до цих поглядів тих, хто в них пробував розібратися. Досі підхід до цієї проблеми нагадував перетягування ковдри, аби покрити нею власну наготу. Так, не відповідає дійсності образ Шевченка-християнина, який нарікає, плаче, благає у Бога поліпшення долі свого народу і особистості долі. Ніщо не є таким далеким від Шевченка, як отакими фарбами змальована його нібито рабська, упокорена, фанатична віра. Були спроби приписати Шевченкові роздвоєністю: пристрасні, романтичні звертання до Бога — з одного боку (як вияв своєрідної міфотворчої ментальності), і епікурійський спосіб життя — з випливками, розвагами і сумнівними зв'язками, — з іншого. Наругою виглядають спроби деяких представників російської Православної Церкви, наприклад, редактора «Троїцького слова» архієпископа Никона (це видання друкувалося перед Першою світовою війною у Троїцько-Сергіївій лаврі) трактувати Шевченка як «богохульника» і під цим оглядом критикувати тих, хто 1914 року хотів широко вшанувати пам'ять поета з нагоди сторіччя від дня його народження. Невідповідним є також представлення Шевченка і як атеїста. А це залишки робили й роблять комуністи, які теж хочуть «погрітися» біля слави поета і так-сяк нав'язати йому свої погляди на релігію. Навіть відомий свого часу «Шевченківський словник» під гаслом «Атеїстичні погляди Тараса Шевченка» вписав неймовірну за-

роздирають на частини єдину Російську Православну Церкву (дарма, що ця «єдина» свого часу не була визнана 141 рік — Д. С.). Не беріть участі в страшному гріху!»

Представники московського православ'я добре знали, що Тарас Шевченко, віруючи в Бога і будучи православним християнином, мав доволі критичний погляд на морально-етичній обрядові аспекти православ'я російського, яке, на основі реакційної неєвангельської формулі «православія, самодержавія і народності», зрослося з деспотичним монархічним режимом, культывало замість любові — ненависть, замість благословіння — прокляття. Тому московитські єпископи і священики, де б вони не жили, в Росії чи Америці, ніколи не зважувалися сказати про Шевченка якесь добре слово. Усі вони, колишні й сучасні, є спадкоємцями несамовитого Вісариона Бєлінського, котрий чи не першим почав нападати на Шевченка і бачив у ньому все тільки погане. Не скажу

гальна думка, що Тарас Шевченко православний. Олександр Кониський, що був дійсно православний, у «Біографії Тараса Григоровича Шевченка-Грушевського», виданій 1914 року до сторіччя від дня народження Кобзаря, пише: «В обидвох селях, Кирилівці і Моринцях, були церкви греко-католицького віросповідання, і в обидвох — святого Івана Богослова». У примітці під текстом він додає, що швагер Тараса — Вартоломій Шевченко — твердив, що Тарас у школі писав себе не інакше, як Грушевський. Знаємо, що Тарас прадід Андрій, учасник битви під Полтавою 1709 року (на боці гетьмана Івана Mazepa — Д. С.), переховувався від посилак Петра I й оженився з донькою Івана Шевця в Кирилівці, а як прізвище був названий людьми Шевченком. І так Тарас підписувався під своїми поезіями, хоч у коліях свідоцтв народжень, вінчань і смертей родини Тараса є всуди Грушевські (фотокопії документів зберігаються в музеї Тараса Шевченка в Києві).

з одного боку, і доволі критично ставлення до РПЦ, священноначалія її священного синоду, який був звичайним царським відомством з питань релігії і ревно виконував антиєвангельську по своїй суті політику репресивного імперського режиму. У поетичній і мистецькій творчості Шевченка немає нічого протіправославного, єретичного або інославного. Навіть критики Шевченкових творів та його особистості не наважуються звинувачувати Кобзаря у якихось суттєвих порушеннях православного віровчення; їхні закиди стосуються виключно Шевченкового неприйняття РПЦ — і вже під цим оглядом критики пробували і пробують розігрувати карту «антіправославності» Шевченка.

Митрополит Іларіон Огієнко, який ретельно простудіював усю творчість Шевченка під оглядом її релігійності, нічого антиправославного в творчості не виявив. Навпаки, він стверджував пророчий, апостольський, проповідницький характер

зокрема, митрополит Василь Липківський. Інша річ, що Іларіон Огієнко дещо упереджено ставився до УАПЦ її особисто до митрополита-мученика Василя Липківського, тому її «норматив» того, що той у проповідях часто посилився на Шевченка, а кілька проповідей присвятив йому спеціально. В одній із них — «Релігійність Тараса Шевченка» — він говорив: «Дух істини підніс Тараса Шевченка на безмежну духовну височину — аж до Бога звернутися. Його запитати: «Чи довго ще на цім світі катам панувати?» Мабуть, сказав Господь Тарасові, що вже недовго, бо вмираючи, він заповів: «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте, і вражою, злою кров'ю волю окропіте!» Не пройшло і шістдесят літ після того, як його поховали, а ми вже є свідками, як рвуться віковічні кайдани панування над нашим народом, з яким величезним напруженням народ наш здобуває свою волю, як щиро поливає цю волю, проповідницький характер

від усього на світі любив».

В іншій проповіді «Мати Божа в уявленні Тараса Шевченка», сказаній на свято Благовіщення, митрополит Василь Липківський дав свій коментар до Шевченкової поеми «Марія». «Пречисту Діву Марію Шевченко уявляє собі в образі нашої такої сердешної селянської матері, святої у своїй убогості, чистої у своїй праці, непорочної в своїх мріях, і весь побут життя Йосифа і Марії з її Сином змальовує красками життя убогого бідо-лашної селянської сім'ї. Але що тут є грішного чи кощунного? Що кощунного, коли наші предки на старовинному образі Благовіщення, який ви бачите в цим храмі, змалювали пресвяту Діву Марію в мент Благовіщення і явлення архангела Гавриила за кулем з веретеном в руках? У св. Софії Київській так іменно і змалювано старовинний мозаїчний образ Благовіщення, що на колюмнах вітваря. Що кощунного, коли наш народ з любові і пошані до пресвятої Діви вбирає її у віночок з польових квітів, у стрічки, в на-мисто, в сорочку вишиту і цим найбільше наближає її до свого сердя, до свого рідного життя?»

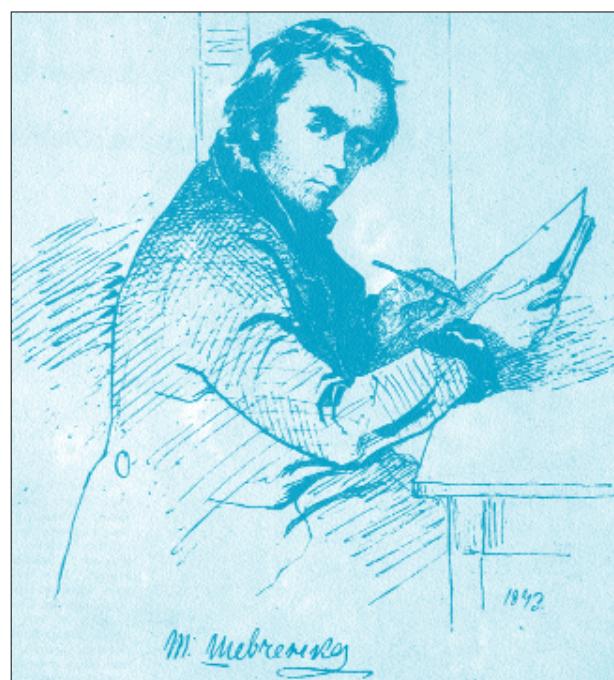
На тему релігійності Шевченка митрополит Іларіон написав 17 статей, грунтовно проаналізувавши саму суть поетової віри включно з аналізом контроверсійних запитань до Бога й висловлювань про Бога. Митрополит доходить висновку (у статті «Поет у безнадії та розпачі»), що «Бог для Шевченка — Батько, і то Батько рідний. І він до Нього всяких претензій несе й склеровує, як люблячий син до Батька. Ці Шевченкові звернення часто власне синівські, хоч і подратовані, хоч і неспокійні, але завжди оправдані тяжкою дійсністю... «Кобзар» — це чиста книга гарячих сліз, тяжкого горя та смертельної печалі, а то й чорної розпукли». Дуже похвальні докір митрополит Іларіон зробив українському духовництву за те, що воно рідко цитує «Кобзаря» в проповідях. Але Шевченка таки цитували священики і єпископи УАПЦ у двадцятих ро-

ПРАВОСЛАВНІСТЬ ТА ТАРАСА

На Правобережній Україні московським царем впроваджене православ'я в 1834—1838 роках, а Тараса Шевченка-Грушевського хрестив Олексій Базаринський у греко-католицькій церкві в 1814 році (метрика зберігається в музеї Тараса Шевченка в Києві), тобто ще до впровадження в Україні православ'я.

Цим твердженням священик Семен Посіко не «відкрив Америку» в Шевченкознавстві, бо загадані факти давно відомі, але відомо також і те, що молодий Шевченко і в Україні, і у Вільнюсі, і згодом у Петербурзі молився у православних церквах, очевидно не вважаючи, що його хрещення греко-католицьким священиком не було православним. Якби він трактував свое прізвище «Шевченко» як літературний псевдонім, то мабуть офіційно записався б у студенти Петербурзької Академії мистецтв під прізвищем «Грушевський» і цим прізвищем підписував свої мистецькі твори. Але в Україні з давніх давен було заведено, що прізвища дуже часто ставали узаконеними прізвищами. Це трапилося і з поетом та всіма його родичами.

На початку перебування Шевченка в Петербурзі, а саме — в лютому 1839 року, завдяки апостасійній акції віленського єпископа УГКЦ Йосипа Семашка, греко-католицтво на території Російської імперії було заборонене, уніяцькі церкви в Петербурзі було передано РПЦ і, природно, Шевченко молився як православний, і сам це визнавав. Як у православного християнина в поведінці Шевченка можна розрізнити певне розділення: позитивне ставлення до православного віровчення з його догматами й канонами,

циого про всіх російських православних мирян, які шанували християнську ідею в творчості Шевченка і знали його як зразкового уцерковленого чоловіка.

Так, професор Микола Сумцов, один із російських знавців поезії та епістолярії (щоденники, листи) Шевченка, писав: «Знайомлячись із ними, ми бачимо, що релігійність Шевченка має барву рідної поетової православної Церкви, її обрядовості й устрою. Шевченко молився її молитвами, зазвичай думав її образними засобами. Як рядовий член православної Церкви під час посту постився і приймав святеї тайни (сповідався й причащався — Д. С.). Взагалі, не розривав із церковними формами релігії своїх батьків». У спогадах про Шевченка, коли монахи заходили про релігійні питання, всі відзначають православність віри Шевченка. Останнім часом деякі представники Української Греко-Католицької Церкви роблять спроби довести, що родове прізвище поета — не Шевченко, а Грушевський і що окрещений він був як греко-католик. 1995 року священик Семен Посіко писав у замітці «Релігія Тараса Шевченка»: «У нашому народі панує за-

Далі буде.

• Дмитро СТЕПОВИК, доктор богословських наук, професор Київської Духовної Академії

ПОЖЕРТВИ НА ТАРАСОВУ ЦЕРКВУ

Продовження. Поч. у числах 39—52 за 2003 р., числах 2—9, 11—14, 16, 17 за 2004 р.

7-А кл. (школу не вказано), м. Єнакієво Донецької обл.	28,80
Андрушек В. (учень, 8-го класу), НВК "Гранд", м. Ужгород	10,00
Бабій О. О., м. Ходорів Жидачівського р-ну Львівської обл.	20,00
Барбаш, м. Київ	10,00
Бариш І. В., м. Краснопerekopськ	100,00
Безпалий, Литвиненко, м. Канів	20,00
Біжик О. В., м. Львів	100,00
Білик Я. І., м. Снятин	20,00
Івано-Франківської обл.	20,00
Білоцерківський В. В., м. Київ	70,20
Бобок Н. М., м. Полтава	10,00
Богдан А. Я., м. Житомир	20,00
Бойко М. Ф., с. Осій Іршавського р-ну Закарпатської обл.	10,00
Борщова Т. П., м. Керч	57,50
Бур'ян В. О., с. Солідарне Білокуякінського р-ну Луганської обл.	2,00
Бути Н. М., с. Іжевці	20,00
Сторожинецького р-ну	56,40
Валіхновський Л. Д., м. Турійськ	200,00
Волинської обл.	220,00
Васильчук С. К., м. Житомир	50,00
Васкун І. В., м. Космач	20,00
Івано-Франківської обл.	20,00
Вербовський М. М., м. Ходорів	20,00
Верченко І. Я., м. Чернігів	20,00
Видавництво Українського літопису, м. Київ	300,00
Від Вузівського ліцею (ч/з Коврижник М.)	22,33
Від № 44 (батьки і колектив), м. Львів	173,00
Від колективу радіоканалу "Культура" НРКУ (ч/з Недін Л. М.)	129,00
Від медичних працівників Черкаського обл. госпіталю для УВВВ (ч/з головного лікаря Рудковського А. І.), м. Черкаси	210,88
Від Мислова УПЦКП, м. Тернопіль (ч/з Лісничук С. А.)	164,00
Від політ'язнів та препрессованих м. Черкаси (ч/з Мазуркевич П. В.)	66,00
Від СШ № 1, м. Луцьк (ч/з Пашко Г. Ф.)	200,00
Від Української громади	504,00
Нюрнберга	15,00
Відділ у справах сім'ї та молоді (ч/з Слободян М.), м. Бучацьк Тернопільської обл.	942,00
Вольський В. К., смт. Комсомольський	15,00
Харківської обл.	10,00
Воротило Т. В., с. Мар'янівка	20,00
Одеської обл.	10,00
Вчителі-пенсіонери: Гармаш Б. Н. та Гармаш А. Л., м. Сімферополь	20,00
Гармаш Н. Д., м. Кобилляки	10,00
Полтавської обл.	10,00
Гачок Т. П., м. Знаменка	10,00
Гімназія № 9 Кіївського р-ну м. Одеса (ч/з Олійник І. А.)	425,00
Гладуш А. А., м. Київ	30,00
Гордовська Є. В., м. Київ	20,00
Гоцалюк Х. А., с. Залужжя Збаразького р-ну Тернопільської обл.	10,00
Григор'єв Г. С., м. Одеса	10,00
Григор'єв С. І., м. Одеса	10,00
Григор'єва К. А., м. Одеса	10,00

ГРУПА ПЕНСІОНЕРІВ м. ЛЬВІВ (ч/з Сторонську О. І.)

Вольntковська К. І.	10,00
Гарасим О. П.	10,00
Головко М. О.	15,00
Дмитрасі О. і О.	20,00
Добрянська М. Ю.	10,00
Жук І. Є.	5,00
Керницик К. і Я	20,00
Кобилецька А. І.	20,00
Когут М. В.	10,00
Мазяри О. і І.	20,00
Микуляк О. В. (інвалід I гр.)	10,00
Сторонські О. і Г. (пенсіонерка та інвалід війни II гр.)	10,00

Григорашик Г. М., с. Підгайчики Коломийського р-ну Івано-Франківської обл.	50,00	Ліцей птг. Кегичевка, Харківська обл.	52,50
Гриневич В. Й., м. Глухів	170,00	Мазан А. В., м. Київ	10,00
Сумської обл.	20,00	Мазан Я. А., м. Київ	10,00
Грозик Я. С., м. Львів	14,50	Мазур С. В., м. Вінниця	51,00
Група ІМ-13 НУ	50,00	Майдан Г. І., м. Ужгород	50,00
"Львівська Політехніка"	50,00	Масник І. О., м. Львів	10,00
Губіш В. Г., м. Київ	50,00	Микульський М. І., с. Самгородок	20,00
Гулей М. (83 роки) та Якушина Валентина (70 років), м. Дніпропетровськ	50,00	Сквирського р-ну Київської обл.	20,00
Гуменюк Г. В., м. Коломия	50,00	Мілко В. В., с. Піщаще	20,00
Гупало Г. М., м. Львів	10,00	Міськвиноюком (від працівників профкому)	
Дерешівська ЗОШ Куриловецького р-ну Вінницької обл. (ч/з Трофімову Н. І.)	120,00	м. Володимира-Волинського	100,00
Держлігостп, м. Самбір	1200,00	Нагородняк Н. П., с. Галайківці Муровакуриловецького р-ну Вінницької обл.	10,00
Дзедик В. М., м. Тернопіль	50,00	НВО ім. В. Чорновола	533,00
Долинська "Просвіта" і "Молода Просвіта"	31 група (ч/з Осадчук В. Л.)	Немирівський будівельний технікум,	190,00
Тлумацького р-ну		31 група (ч/з Осадчук В. Л.)	
Івано-Франківської обл.	24,00	Олексюк Ю. Е., приватний нотаріус,	
Дробот О. М., м. Миколаїв	20,00	м. Київ	200,00
Дубає К. (учениця 5-го класу), НВК "Гранд", м. Ужгород	5,00	Осередок "Просвіти" Тлумацької середньої школи І—ІІІ ст. (ч/з Тимків Г. М.)	50,00
Дяченко М. Д., с. Столине	10,00	Островерха М. І., м. Сімферополь	10,00
Менського р-ну Чернігівської обл.	50,00	ОУН УПА, м. Ківерці Волинської обл. (ч/з	
Європейський університет, м. Львів	100,00	Фурсік): Ярмольчук Г. — 30,00; Фурсік В. —	
Єнакіївське відділення ощадбанку	7,50	29,00; Петruk Н. — 10,00; Шипіорік Г. —	
№ 2869 (прізвище не вказано)	6,00	10,00; Сидорук С. — 5,00; Дячук Г. — 5,00;	
Ефремова Р. В., м. Дніпропетровськ	220,00	Косян без імені та суми	106,00
Житомирська "Просвіта" (ч/з Васильчука С. К.)	220,00	Офірувач з м. Богуслав за 22.04.04	
Жук В. О.	10,00	(прізвище не вказано)	530,00
Зачек М. М., м. Снятин	10,00	Павлюк О. С., м. Київ	68,00
Івано-Франківської обл.	10,00	Павліченко М. Ф., м. Київ	20,00
Зінченко А. А., м. Київ	50,00	Панаєюк О. С., м. Ужгород	20,00
Зінченко Ф., с. Вел. Новосілки	5,00	Пастушенко П. М., м. Київ	20,00
ЗОШ І—ІІІ ст., с. Бортники Тлумацького р-ну Івано-Франківської обл.	207,50	Педколектив Рожищецької школи,	
(від Слободян Г. М.)		Волинська обл.	70,00
ЗОШ № 1, м. Коломия	11,00	Первинний осередок освіти Озерянської школи Тлумацького р-ну Івано-Франківської обл.	
ЗОШ № 2, 8-А кл., м. Кагарлик Івано-Франківської обл.	11,00	(ч/з Соколишин Г. Д.)	30,00
ЗОШ с. Шубранці Заставнівського р-ну Чернівецької обл. (ч/з Драч М. Я.)	150,00	Петрів З. А., м. Львів	20,00
ЗОШ, с. Задубрівка Чернівецької обл.	50,00	Печеніжинська середня школа Коломийського р-ну Івано-Франківської обл.	
(ч/з Кокіс В. П.)		(ч/з Соколишин Г. Д.)	163,00
ЗОШ, с. Самари Ратновського р-ну Волинської обл.	123,13	Пилипенко В., м. Бердянськ	10,00
Зубрецький Д. С., м. Городів	10,00	Підвісочко О. І., м. Чортків	10,00
Волинської обл.	10,00	Підгірна Ю. Я. (пенсіонерка, 91 рік), с. Богутин Золочівського р-ну	
Ігнатенко В. А., м. Херсон	31,00	Львівської обл.	5,00
Катницький І., с. Трудове, Крим	5,00	Підгірний М. А., м. Чернівці	25,00
Киндібалюк Я. І., в. Бірки	8,00	ПК обласної клінічної лікарні, Івано-Франківська обл.	
Тернопільської обл.	50,00	Плющ, м. Київ	300,00
Кириченко, м. Київ	50,00	Повідомлення № 9616, с. Тисмениця Надвірнянського р-ну Івано-Франківської обл.	
Кицей Л. М., м. Кам'яна Бузька	89,00	повідомлення	120,78
Кікіс А. І., м. Чортків	5,00	Повч Б. Р., м. Ужгород	270,00
Клименко А. М., м. Миколаїв	100,00	Подружжа Габрилевичів, Ольга та Іван, с. Піски	
Клименко Я. І., с. Скельки Васильківського р-ну Запорізької обл.	30,00	Попадюк М. О. (школяр, 8 років), м. Чернівці	10,00
Кобзарська родина Яницьких: Йосип, Марія, Роман, Надія, Софія, Тарас, Людмила, м. Київ	50,00	Ключар, м. Чортків	2,00
Коблай М. І., м. Дніпропетровськ	10,00	Радиш М. Б., Радиш Євдокія і Богдан; Радиш Олена і Богдан, м. Косів	
Колос О. В., м. Вінниця	10,00	Івано-Франківської обл.	30,00
Комкова М. С., м. Львів	40,00	Радошинська ЗОШ І—ІІІ ст., с. Радошин	
Кононенко М. І., м. Васильків	40,00	Ковельського р-ну Волинської обл.	10,00
Копрушак М. (учень 8-го класу), НВК "Гранд", м. Ужгород	5,00	Ратніков В. С., Вінниця	5,00
Кореневич Л. Г., м. Київ	20,00	Родина Бойчуків, м. Івано-Франківськ	
Кореневич Л. Г., м. Київ	20,00	Родина Васильківських: Віра, Андрій, Володик, Славчик, м. Івано-Франківськ	
Корчинська Я., м. Знам'янка	10,00	Родина Сисюків (пенсіонери), с. Баранівка Шишацького р-ну	
Косівська гімназія-інтернат (ч/з Сеняк В. М.), Івано-Франківська обл.	216,00	Полтавської обл.	20,00
Косівське в			

Зі Святішим Патріархом Філаретом розмову ми почали про воївничий атеїзм і "пролетарський" Донбас, які в суккупності неочікувано витворили отяга Української Православної Церкви.

— Нам, віруючим, треба завжди пам'ятати, що Бог існує не десь окремо від нас і світу. Він керує цим світом і життям кожної людини. Благодать Божа діє скрізь. Під її дією і я прийшов до Церкви, а приводом стала смерть моого батька на фронті. Тоді переді мною постало питання: чи є вічне життя, чи нема, чи залишається батько живим, чи ні.

— *Де Ви вперше почули про Бога?*

— Виховувався у релігійній сім'ї. Під час війни духовність і віра вже набирали сили під впливом страждань та загибелі рідних. Я став ходити до церкви, читати духовну літературу, навчав дітей Закону Божого, створивши своєрідний гурток. За це мене й виключили зі школи, хоча потім відновили.

— У 1966 р. *Ви вже очолюєте Київський екзархат, а в 39-річному віці одержуєте сан митрополита... Що забезпечило таке кар'єрне зростання?*

— Я за кар'єрою не гнався, а виконував свої обов'язки з душою. Коли ж у 60-ті роки зайшла мова про мое єпископство, влада закрила Київську духовну семінарію. Екзарх України митрополит Іоан мав доволі похилий вік (блізько 90 років) і хотів, щоб я став його помічником, вікарним єпископом. Однак спецслужби не допустили цього через мою активність, і мене відправили в єгипетську Олександрию. Після повернення апостол Патріарх Олексій, ані митрополит Іоан довго не могли висвятити мене на єпископа. І тільки завдяки старанням митрополита Никодима (Ротова), голови відділу зовнішніх зв'язків РПЦ, я став єпископом. Але відразу ж відіслали мене вікарем за кордон, у Віден, де була тільки одна парафія. Навіть після моого призначення екзархом України боротьба зі спецслужбами не припинилася. За одну проповідь мене хотіли навіть зняти з посади екзарха і відправити у Білорусь, та не вдалося.

— *Ваша Святосте, у 70—80-х роках Ви відвідали близько 100 країн світу. Наскільки Вас контролювало КДБ у закордонних поїздках, і чи співпровадила ця спецслужба із РПЦ?*

— Я брав активну участь в екуменічній і миртворчій діяльності Російської Церкви. І не тільки тому, що це було вигідно Радянському Союзу. Адже Церква повинна сприяти миру на землі, а тоді холода війна із США могла перетворитися на ядерну. З'явилася Карибська криза, наростила гонка озброєнь і взаємних залякувань. Для пом'якшення конфлікту обидві держави заличили Церкви. Ми виходили із християнських позицій і досить швидко домовлялися. Поліпшилися стосунки між країнами і Церквами... Чи контролювали нас спецслужби? Звичайно, як одну Церкву, так і іншу, причому, безпосередньо діяли навіть керівники американської спецслужби. Проте Церкви посприяли початку світового роззброєння і навіть зникненню комуністичної системи.

Щодо зв'язку РПЦ із радянськими спецслужбами, то цей зв'язок у вигляді контролю над Церквою обумовлювався тоталітаризмом й ідеологічною ворожістю Церкви до цієї атеїстичної системи. Цей контроль був над усім суспільством.

— *У травні 1990 р. Вас обирають Місцевостістителем патріаршого престолу, а буквально через місяць на Помісному Соборі РПЦ Вас як кандидата на патріарший престол не підтримують і звинувачують у "владних амбіціях". Чому?*

— Таким був промисел Божий, щоби я не став Патріархом

Нинішній Предстоятель УПЦ Київського Патріархату народився як Михайло Денисенко 23 січня 1929 р. в с. Благодатне на Донбасі. У 29-річному віці — вже архімандрит і ректор Київської духовної семінарії. Через два роки керує справами Київського екзархату, а в лютому 1962 р. висвячується на єпископа. У 1966 р. єпископ Філарет очолює Київський екзархат, і в 39-річному віці одержує сан митрополита. Став однією з ключових фігур зовнішньоцерковної діяльності Московського Патріархату, стримуючи початок ядерної війни між СРСР і США... У жовтні 1990 року він добивається надання УПЦ статусу незалежної в управлінні. Саме з волі митрополита Помісний Собор УПЦ у листопаді 1991 р. проголосує автокефалію Української Церкви, і Московський Патріархат оголошує його відступником, зрадником, еретиком, розкольником і агентом КДБ в одній особі... Певно, весь світ запам'ятав "чорний віторок" — дикунське побиття похоронної процесії під час поховання Патріарха Володимира в липні 1995 р., але люди біля Софіївського собору таки "викопали" в асфальті могилу Патріарха. А жовтневий Помісний Собор УПЦ КП вказує на нового Предстоятеля УПЦ КП — митрополита Філарета. 22 жовтня його інtronізують на Патріарха.

ПАТРІАРХ ФІЛАРЕТ: «ЦЕРКВИ ПОСПРИЯЛИ ПОЧАТКУ СВІТОВОГО РОЗЗБРОЄННЯ»

Ексклюзивна розмова зі Святішим Патріархом Київським і всією Руською України Філаретом стосувалася земного світу і його проблем: стосунків і помилок Церков, політики, нових богослужебних видань і протистояння з Московським Патріархатом, але, водночас, не виходила за межі Божої благодаті, яка оточує цього релігійного й суспільного пастыря.

Московським, а став Патріархом Київським. Із точки зору земного, не вигідний я був як Предстоятель УПЦ і УПЦ в США, наша Церква, певно, стала найбільш об'єднаною у новітній час. Однак після його смерті — знову розкол.

— Тут, передусім, треба бачити вплив Московського Патріархату. Недаремно один із ієархів УПЦ МП після створення УПЦ Дмитрія (Яремо) назвав що Церкву "дружньою". Після смерті Патріарха Мстислава УПЦ в США очолили ієархи хоч і українського походження, але вони вирошли там і не мали зв'язків з Україною. Тому свої інтереси вони поставили вище за українські й увійшли до складу Константинопольського Патріархату, хоча це міг давно зробити Патріарх Мстислав, який мав чудові стосунки зі Вселенським Патріархом Афінагором. Натомість Патріарх Мстислав створював автокефальну Помісну Українську Церкву... У 2000 р. ми з ієархами УПЦ дійшли домовленості про об'єднання наших Церков і підписали меморандум при ієарах Константинопольського Патріархату, але політичні сили не допустили цього. Тут же передали УПЦ Андріївську церкву... Константинопольський Патріарх, хоч і підтримує УПЦ на шляху до автокефалії, не хоче сваритися із Москвою.

— *Ваша Святосте, після інtronізації в 1995 р. Ви, вже як Патріарх, у першій промові говорили про діалог із греко-католиками. Чи відбувається цей діалог, і як Ви сприймаете ініціативу УГКЦ створити свій Патріархат?*

— Ми — православні, а вони — католики, тому об'єднання наших Церков не може відбутися без участі інших православних Церков та Римо-Католицької Церкви. Яке ж об'єднання можливе? Коли греко-католики приєднаються до УПЦ і стануть православними, тобто такими, якими вони були до Брестської унії XVII століття. І в цьому є сенс. Адже розділення тоді відбулося через те, що Україна не була незалежною державою і входила до католицької Польщі. У Київській Русі не виникало питання про підпорядкування Римові, бо була своя

дареві наш календар не відповідає, але новий календар теж уже відстає від астрономічного.

— Католики визнали помилкою інквізіцію, ще до кінця не знаємо, як оцінювати "хрестові походи" тощо. Як Ви оцінюєте твердження, що Православна Церква має теж визнати якісь помилки своїх представників? Пригадаєте анафеми Мазепі й особисто Вам у 1997 р...

— Анафеми застосовувались не проти людей, а проти еретичного, неправдивого вчення, яке йшло всупереч Божественному одкровенню. Такі вчення на Соборах засуджувалися, щоб люди не відходили від істинного вчення. Коли ж застосовують анафему не заради збереження чистоти віровчення й моралі, а заради влади, то це порушення канонів... Не можна стверджувати, що Православна Церква не мала чи не має помилок, адже вона живе в емпірических, земних умовах. Той же "цезаро-папізм", коли Церква повністю підпорядковується владі. Але ми не знаємо таких великих помилок, які потребували б якогось каєття. Навіть за державного атеїзму в Радянському Союзі РПЦ ішла на компроміс із режимом вимушеній частково. Про це свідчить велика кількість православних мучеників у ті часи. Церква очистилася й показала свою силу.

— Популярні сьогодні протестантські практикують індивідуальну роботу із людьми, постійні духовні спілкування із використанням сучасної атрибутики. Православним же закидають архайку, відрівнюють від сучасного життя...

— Протестанти визнають Христа й Біблію, але в них переважає соціальне служіння. Православ'я, передусім, дбає про духовне життя, про вічні цінності. Не можна нам кидатися у реформи, шукати привабливості й легкоті, влаштовувати ігрища й забави, бо це перетворить Церкву на світську структуру. Соціально допомогти можуть і без любові, але любов не замінить нічим. Не можна відкидати те, що Церква набула за два тисячоліття свого існування. Протестанти відкинули Церковне передання, і тепер вони розділені на сотні організацій.

— Чи передбачається адресна робота УПЦ КП із молоддю?

— Для цього ми видали "Закон Божий", основу християнської віри й моралі, що не змінюється ніколи. Його треба вивчати та обговорювати в сім'ях та церковних громадах. Звичайно, що духовенство має іти до молоді, створювати гуртки і християнські студії, працювати в навчально-виховних закладах, у військових частинах.

— *Києво-Печерська і Почайнська лаври, на жаль, не належать УПЦ КП. Говорять, що у Вас на початку 90-х була можливість, так би мовити, "взяти" Києво-Печерську Лавру. І прихильний до Вас Леонід Кравчук міг посприяти...*

— Леонід Кравчук міг тоді зробити це, але не зробив. Упевнений, що ці святині повернуться до Української Церкви.

— *Ваша Святосте, з ініціативи ВУТ "Пресвіта" імені Тараса Шевченка має постати Кобзарська церква в Каневі. Яким Ви бачите цей храм?*

— Архітектура цього храму має бути, звичайно, в церковному стилі. Не бачу доцільноти в модерній споруді. Адже Шевченко жив у XIX столітті й малював давні церкви...

— Наостанок побажав би усім християнам серйозно ставитися до тієї події, яку святуємо, — до Воскресіння Ісуса Христа, впovні усвідомлювати ті слова, якими вітаємо один одного: Христос воскрес! Воїстину воскрес! Живіть постійно цими словами.

● Підготував
Олександр СОЛОНЕЦЬ

Борис Тарасюк

Віктор Погрібний

Олесь Доні

Ігор Ліховий

Т. Шевченко, А. Поповський, Ганна і Володимир

Іван Драч

Закінчення. Початок на с.

Нині маємо заявити про своє існування дієво й повноголосо. Прийшов час українцям думати і дбати про українців! Наше покірне мовчання дало змогу владі витворити свої структури, які, говорячи від імені української інтелігенції, "не помічають" дійсного стану, в якому перебувають наші письменники, вчителі, лікарі, науко-технічна інтелігенція.

Отож, нам належить, не відкладаючи, провести обласні конференції, збори, відновити свою діяльність на рівні районних і первинних організацій. Як і сто, і двісті років тому, суспільно значими проблемами інтелекту, моралі, духовності вимагають від українського інтелігента активної громадянської позиції і конкретних справ.

Мабуть, саме початком конкретних справ можна назвати видання КУІНу, що не лише відображають початок створення Конгресу, але й сягають історії — "Зазивний лист до української інтелігенції" Пантелеймона Куліша, писаний 1882 року

ззвучить надзвичайно актуально, ключично до "боротьби за народне право вже не мечем і огнем, а духом і правдою", "героством духу, що підіймає серце на благодатні задуми і на великих подвигах".

Власне, якщо говорити про "героство духу" учасників зібрання, то варто відзначити рішучість і зібраності, що мітили й спокійну виваженість головуючого — академіка Ярослава Яцкова, і конструктивну тональність більшості виступів.

Так, письменник із Кривого Рога Віктор Погрібний — голова обласного КУІНу — зажадав високої дисципліни, фіксованого членства, більшої уваги до зруйнованого села, оновлення Статуту.

А Ганна Скрипник, визнавши свою вину за спад активної роботи й пояснюючи її організаційними та фінансовими труднощами, закликала до роботи задля повернення довіри народу, громадськості, які не могли не помітити, що українська інтелігенція програє битву за ЗМІ, — народ послуговується брехливою інформацією, ті, хто говорить правду про дійсний стан речей, до ефіру і на шпалти преси не допускаються.

Профессор Іван Мозговий із Сум запропонував активізувати рішучі дії, зокрема на місцях, аби влада, які діє хижацькими методами, була змушені піти у відставку.

Віталій Карпенко пафос свого критичного виступу спрямував проти президії КУІНу та Івана Драча, порадивши им скласти повноваження, пообіцявши зробити те ж саме на зборах Київського КУІНу. Також відомий публіцист запропонував підтримати опозицію. Варто зауважити, що Київський КУІН, очолюваний В. Карпенком, при всіх столичних можливостях — бездіяльний, протягом останнього року не провів жодного заходу. Тé саме можна сказати про Асоціацію незалежної української преси, діяль-

ність якої обмежилась установчими зборами. Отож, присутні критично сприйняли критику й самокритику Віталія Панасовича, схвалюю сприйнявши лише пропозицію про співпрацю з опозиційними силами.

Чільник НРУ, голова парламентського комітету Борис Тарасюк приніс в атмосферу зібрання, яке готове було поринути в мітингову стихію, європейську стрункість, виваженість та оптимізм, заговоривши про об'єднання нації, закликавши продукувати ідеї, спрямовані на підсилення національної ідентичності, організацію стихійних трагедій народу до кардинальних змін, очолювання цієї стихії не гарячою фразою, а перебуванням на вістрі суспільних процесів (що нині відсутнє). Голоси інтелігенції мусять звучати сьогодні особливо впевнено, коли в країні:

— нищаться хиткі засади демократії;
— іде наступ на конституційне право;

— занепадають мова, культура, освіта, наука.

Україна — в небезпеці й потребує чітких орієнтирів від інтелектуальної еліти, як ніколи. Вибори та все, що з ними пов'язане, вимагають

перспективу європейського вибору українського народу і знову повертає його під повне домінування Росії;

2) може й далі загальмувати перспективу демократизації суспільного життя, забезпечення прав і свобод людини в Україні, відновлення української духовності та культури;

3) загрожує втратою суверенітету та незалежності Української держави з огляду на можливість її підпорядкування юрисдикції єдиного регулюючого органу ЄЕП, рішення якого будуть прийматися по суті Росією, яка матиме в ньому майже 80 % голосів;

4) приведе до економічних втрат України, до пригнічення або й ліквідації окремих галузей української економіки, зокрема вуглевидобувної, з огляду на те, що шахтарі Донбасу та Львівсько-Волинського басейну не зможуть конкурентувати в умовах ЄЕП із набагато дешевшим вугіллям Кузбасу та Караганди. Усе це погіршить соціальні перспективи українського народу в порівнянні з європейським вибором;

5) загрожує самостійний вступ України до Світової Організації Торгівлі та

мократії, верховенства права, забезпечення прав і свобод людини відповідно до Конституції України та її міжнародних зобов'язань та за денонсацію Угоди про ЄЕП.

— Пам'ятайте: всяке зло — це результат дій не лише злодійських натур, але й сонного сумління і соціалізму;

— звернуся до присутніх член КУІНу, лідер "Нашої України" Віктор Ющенко. — Ми, українська інтелігенція, повинні зробити все, аби запобігти втраті національних світоглядних цінностей, українських святынь і, перш за все, української мови. 0,49 української і 59 російських книг на українську душу в рік — яких іще треба коментарів? Знищити мову — значить викинути країну з інформаційного світового простору, знищити націю. У Моринцях, де я побував у день народження Тараса Шевченка, немає вчителя української мови: працює на ньому в Португалії...

Тема мови — одна із національних проблем, так само, як і культура, історія, духовність. Прийшов наш час — боронити те, що українське. Генетична пам'ять — це те, що ми обстоюємо сьогодні: Трипілля, Батурин, Шевченко, Голодомор 1932—1933 років, наша незалежність. Пам'ятайте: украдуть, перепишуть історію — заберуть державу!

Влада руйнує системні цінності, руйнує державу, відпрацьовуючи конфесійні моделі, які руйнують суспільство, соборність церкви. Но нинішня влада не працює на соборність України, намагаючись поділити українців на Схід і Захід, Півден і Північ, на конфесії, "москалів" і "бандерівців", ігноруючи і руйнуючи те, що здатне об'єднати, витворити політичну волю народу, внутрішню інтеграцію, утвердити демократичні свободи. Повна безкарність і свавілля нинішньої владної команди — угоди ЄЕП. Адже втрачуючи вільну фіскальну, митну, тарифну, торговельну свободи, ми втрачаемо свободу державної політики.

Виступ Віктора Ющенка учасники конференції зустріли сконсолідованим і одностайно звернулися до нього від імені української інтелігенції із проханням балотуватися на майбутніх президентських виборах. Вперше Віктор Ющенко, лідер "Нашої України", заявив громадськості про свою готовність взяти участь у виборах.

Тож ухвали Національної Ради про ЄЕП, стан української мови та культури, український інформаційний простір, рішення про скликання Всеукраїнського форуму інтелігенції були сприйняті не лише одноголосно, — а ще і як пункти майбутньої програми кандидата у президенти.

До речі, про інформаційний простір: згода Віктора Ющенка балотуватися, а його рейтинг як політика — найвищий, не оприлюднена ні радіо, ні ТБ, ні багатотиражною пресою. Така вона, загадкова свобода українського слова...

• Любов ГОЛОТА
Фото Ганни ОБОРСЬКОЇ

ДУХА НЕ УГАШАЙТЕ!

Президія: Георгій Філіпчук, Іван Драч, Ярослав Яцков, Віталій Карпченко, Ганна

об'єднання всієї інтелігенції, всіх свідомих українців — це потреба часу.

Суголосністю цим побажанням був пронизаний болісний виступ журналіста й письменника із Запоріжжя Костянтина Сушки, перейнятоого долею легендарної Хортиці.

Народний депутат Павло Мочан, голова ВУТ "Просвіта" імені Т. Шевченка, нагадав, що саме просвітні ініціатори створення КУІНу, сприяли утворенню його структур, готові залучити широке коло діяльних людей, що володіють інтелектуальною зброєю — словом, здатні переконувати й організовувати. Час обмаль, бо Мукачеве — це репетиція майбутніх виборів. Українська Народна Партия об'єд-

нілась інтелігенцією, Дмитро Чобіт, Володимир Бондар (Придністров'я), професор Михайло Наєнко (Київ), голова Дніпропетровської міської "Просвіти", професор Анатолій Поповський, Георгій Філіпчук (Київ), голова Кіївської організації НСПУ Анатолій Погрібний та ін.

Зібрання прийняло ряд документів та заяв, зокрема про участі України в ЄЕП. КУІН вважає, що участі України в ЄЕП є демонстрацією моральної та юридичної готовності правлячого режиму здати національні інтереси російським інтересам, відкрито запросити їх до експлуатації українського народу та його природних ресурсів.

КУІН вважає, що участі України в ЄЕП:

1) ставить під загрозу

можливості впливу на Росію з метою примусити її ліквідувати диктатуру та грабіжницьку російську практику, внаслідок якої майже два мільйони доларів США потрапляють щорічно з України до Московської казни;

6) прив'яже Україну повністю до російського мовного та інформаційного простору й обмежить її самостійний вихід і доступ до світової інформації в умовах глобалізації.

З урахуванням викладеного, Конгрес української інтелігенції закликає всіх чесних громадян України, патріотів нашої держави виступити проти участі України в ЄЕП, спрямовувати енергію, сили та знання на утвердження в Україні де-

Володимир Семистяга

Василь Чепурний

Закінчення.
Початок на с. 1

Але чому, скажіть, незважаючи на нібито щорічний приріст нашого валового продукту, не піднімається добробут нації, чому гине українське село, здатне прогодувати півсвіту — але тепер жалюгідне заржавіле, як поламаний трактор, покинутий ще за “щасливих колгоспних часів” у полі, чому найпродуктивніші виробництва й заводи охоплені безробіттям, чому п’ять мільйонів українських заробітчан поневіряється по всьому європейському континенту в пошуках праці й хліба?

А тому, що вся виробнича, господарська, продуктивна сфера у нашій державі позбавлена національного духу, життєвого ідеалу мислячої людини. Адже все, що підпорядковане тільки шлункові, не може бути нічим іншим, як тільки гноем, корисним для підживлення землі, але не здатним її запліднити. Ще Іван Франко, критикуючи Маркса в статті “Поза межами можливого”, писав: “Що гонить чоловіка до продукції, до витворювання економічних дібр? Чи самі тільки потреби жолудка? Очевидно, що ні, а цілій комплекс його фізичних і духовних потреб, який бажає собі заспокоєння. Продукція, невпинна й чимраз інтенсивніша культурна праця — се виплив потреби ідеалів суспільності. Тільки там, де ті ідеали живі, розвиваються і пнуться чимраз вище, маємо й прогресивну, і чимраз інтенсивнішу матеріальну продукцію. Де нема росту, розвитку, боротьби й конкуренції у сфері ідеалів, там і продукція попадає в китайський застій”.

А що може бути нашим найголовнішим національним ідеалом у рідній державі? Це, насамперед, єдність нації, єдність, яка може бути осягнута лише за обставин, коли буде створено культ української мови. Та не те що культу, а самого вживання української мови там, де вона особливо потребує підтримки, остерігається влада. Все, куди не кинь, у нас працює проти нашої мови — книgovидання, засоби масової інформації, ділове спілкування високих чиновників, інвазія московської естради й книжки — все має одну мету: повернути нас таєм до свободи, щоб аж хруснула шия і тріснув хребет нашої нації. Якими ж словами й доки доводити “хахлам” у владі, що мова — це нація, нема мови — нема нації і нема держави. Мова об’єднує громадян, дає людям глибину свідомості, надію на безсмертя у своїй національній традиції і культури. Мова — це, влас-

не, і є інформаційний простір, про який так влучно говорить Юрій Іллєнко, простір, одібраний од нас, замінений іншим, чужим простором, в якому ми як українці повинні задихнутися, вмерти, зникнути.

Влада боїться дати своєму народові чітку і ясну ідеологію державного будівництва. Вона почала будувати державу перевернітів, суржиковів, чинуш і нардепів, які пишаються тим, що не знають, не хотіть знати, і можуть не знасти рідної мови. Наша влада почала будувати державу, як пришелегкувати гospодар — обійтися: не з оселі духу, де людина читає, співає, кохає, плаче, молиться, а з економічної клуні, яка необхідна на господарстві, але не може замінити житла, де стоять книжки, музичні інструменти, комп’ютери, де висять фотографії батьків та образи. Тому що в нас немає глибинної, історичної культурно заземленої національної політики, та наша економічна стодола, що недобудована, а вже продана сусідові. Отже, ні хати, ні клуні, голе подвір’я — та ѿт не обгорожене, відкрите для чужих собак і перехожих із країни в країну блукачів-азіатів.

задля того існують, аби не допустити до соціальної нерівності, яка, власне, запанувала в нас, коли одні купують для свого відпочинку острови в грецьких морях, а інші — порпаються в урнах для сміття, вигрібаючи недоідки новітнього панства. І це ми ставимо в провину владі, яка вирощує і захищає мільярдерів, скорумпованих родинними зв’язками тіньовиків, а для бідних дозволяє пекти дешевий хліб, та ѿт вихваляється своїм фальшивим співчуттям до жебраків.

Наш ідеал — національна держава, за яку століттями боролися й гинули в боях та на засланнях українські патріоти, яку пророкували наші літературні генії, держава без холопа й без пана, європейська за цивілізацією, демократична за правлінням. Під керівництвом колишніх рабів, яким доля не без допомоги розсварених демократів на початку нашої революції дала в руки владу, наша держава набирає повторних форм, а національна ідея, зневажена рабами, відвернулася від них, як душа від трупа, якого вона не здатна оживити.

Але при негативному відношенні до нашої влади ми не ставимо під сумнів

ців і патріотів із уряду, за що ми повинні йому подякувати, бо разом із комуністами так він, власне, захотив формування міцної демократичної опозиції на чолі з Віктором Ющенком.

Те, що наші хлопці не воюють у Чечні, а перебувають як миротворці на Близькому Сході та в Африці, те, що Крим — з Україною, те, що в Україні з скрипом, але все ж таки йдуть економічні реформи, те, що в нас присутня, принаймі для сміливців, свобода слова — незаперечні досягнення влади. Їх є немало, але я бояусь, що коли почну перераховувати все, чого ми дотрималися, зіб’юся й почну дякувати за те, що телеканал “Інтер” веде раз на тиждень, у неділю (як подарунок на свято), передачі українською мовою, а канал “1+1” дає слово таким негідникам, після виступу яких хочеться не просто йти в “Нашу Україну”, а виходить на вулицю й вітатися погрузинським: “Гамарджоба, Україно!”

У цій ситуації українська інтелігенція не може відсторонитися від політики, не може відбути мовчанням спалах нової боротьби за українську Україну, за соціальну справедливість, за наші історичні, етнографічні та інші багатоцінні культурні цінності.

Сутність національної української ідеї полягає, насамперед, у тому, що наша державна організація має забезпечити нашему народові національний розвиток, невимиріність і значимість у світі, суверенне володіння не лише своєю територією, а своїм минулим і майбутнім часом.

Не знаю, чи вдасться нам створити такий Конгрес Української Інтелігенції, до голосу якого буде прислухатися і народ, і влада. Енергія інтелектів для цього повинна бути потужною і жертвовою. І не треба скаржитися, що ми дяжки час начебто спали. Інтелігенція ніколи не спить, але тоді, коли вона перепочиває, на її чоло прагнуть сісці політичні, з недобром захоплені, мухи. Нам треба вставати. У нас є можливість взяти участь у політичній боротьбі, належати до політичних опозиційних партій, які згуртовані навколо Віктора Ющенка та Юлії Тимошенко. Час, коли можна віддатися виключно своїм науковим, творчим, професійним справам, ще не прийшов. І кажу вам, такий час ніколи не прийде, якщо ми, замкнувшись у своїй гордіні, у своїй елітарній зверхності, не допоможемо йому відкрити “хахлами” блоковані ворота.

• Дмитро ПАВЛІЧКО

НАШІ ІДЕАЛИ

Марія Миколайчук і Дмитро Павличко

Наш ідеал — нація, об’єднана мовою, культурою та релігією. Але не дбаючи про єдність мову і культурну, наша влада послідовно й підкresлено турбується про збереження релігійного розриву, на словах не віддаючи переваги жодній із конфесій, а на ділі підтримує московську Церкву — головну твердиню русифікації України.

Наш ідеал — нація, об’єднана свідомістю і переконанням того, що парламент і виконавча влада

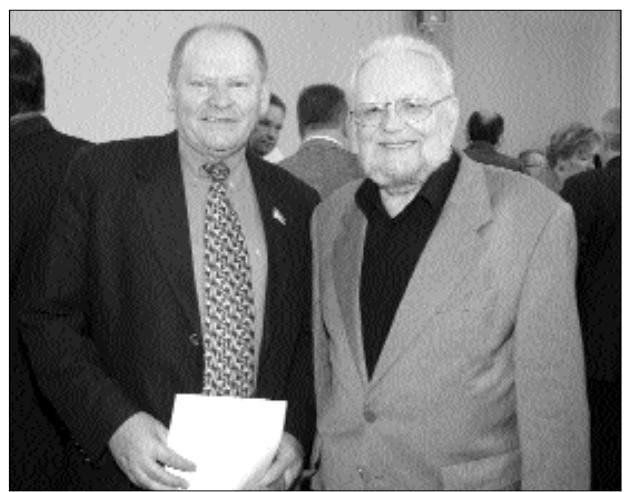
здатність українського народу будувати свою державу. Незалежна Україна, проголошена 24 серпня 1991 р., — не чорна діра, а сонце, що його влада, подібно до місяця, але частіше, як він, заступає і затемнює. Та були і ясні дні. У цій же владі працювали люди з національною і демократичною орієнтацією. Президент призначав їх на високі посади, нерідко й сам говорив про те, що “Україна — не Росія”, та він же й повігав на нелюбих йому рухів-

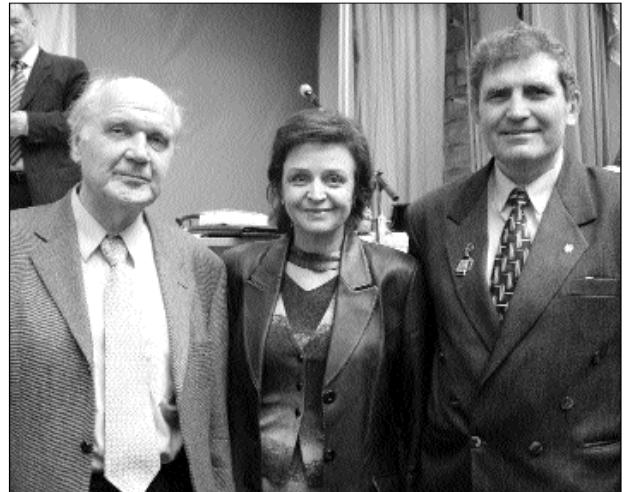
Микола Сядристий, Pavlo Movchan, Oleksandr Olynyk

Петро Кононенко і Петро Перебийніс

Микола Жулинський і Мирослав Попович

Igor Юхновський, Валентина Прус, Святослав Васильчук

Подружжя Плав'юків

Роман Lubkivskyi і Віталій Donchik

Степан Пушик, Любов Голота і Михайло Наєнко

«ВЕСЕЛКА»

Дити — найцінніший скарб нації, а дитяча книжка — її жива парость. Це кредо «Веселки».

Спектр нашої праці надзвичайно широкий і різноманітний, виграс сотнями барв, а я спробую показати її ужинки в дзеркалі фактів і цифр, вигранити в світлі семи кольорів, бо ці кольори як символ єдності цвітуть у кожній із семи літер і в самій назві — «Веселка».

БАРВА ПЕРША: УКРАЇНСЬКА МОВА

Слово — первинне, зі слова починається світ. Слово — Бог, і його божественну природу вища сила дала кожній людині й кожній нації.

Слово — це генетичний код нації, і за збереження його змагається «Веселка», вносячи посильну лепту в національне відродження, в світове українство і науку українознавства.

«Мово рідна, слово рідне...» Ці любі слова із вірша Сидора Воробкевича, які знаю з дитинства від мами, благословили нашу працю над циклами книжок для дітей про мову. Так веселчани називали й першу ластівку з цього циклу — збірник художніх та публіцистичних творів про українську мову. Книжка вийшла ще в 1988 році, щойно Верховна Рада УРСР затвердила в Конституції статтю про державність української мови. Вона понесла в світ цю довгождану звістку, виборену громадськістю України. Ми присвятили її Тарасові Шевченку, а за вміщенні твори передали авторський гонорар на спорудження пам'ятника Кобзареві в Петербурзі.

Тоді ж у «Веселці» сталася ще одна знакова подія: до видавництва прийшов із рукописом книги «Диво калинове» поет Дмитро Білоус. Прийшов у час, коли через асфальт застою почала пробиватися молода парость мовного відродження, прийшов у добрий час. І, як показало життя, праця наша не пропала марно — поетові Дмитрові Білоусу за книжку «Диво калинове» присуджено Шевченківську премію!

Це є найвищою нагородою для письменника й видавництва — книжку діти прийняли, а отже, прийняв і народ.

Душа поета, старійшини української літератури, працює молодо: Дмитро Білоус підготував рукопис другої книжки — «Чари барвінкові». Видавництво, незважаючи на фінансові негаразди, поєднало «Диво калинове» і «Чари барвінкові» в одну книгу й масовим тиражем випустило в серії «Шкільна бібліотека». Згодом книжка «Чари барвінкові» вийшла окремим виданням у подарунковому поліграфічному виконанні та була вішанована премією імені Лесі Українки.

Творча дружба поета й видавців незабаром вилилася в нову поетичну книжку «За Україну молоць», відзначену премією імені Олени Пчілки. Три видання стали знаковими в духовному житті України в час утвердження державності української мови. Вони вивчаються в школах, їх автор став

почесним академіком Академії педагогічних наук України. Ім'я Дмитра Білоуса внесено у веселчанську «Книгу честі», колектив ушанував поета своєю найвищою нагородою — медаллю, на якій сяє «Веселка» і викарбувані слова: «Подвійник українського книгоиздания для дітей». Вважаємо, що за підтримки Міністерства освіти і науки варто випустити для шкіл повне видання цих книжок із методикою викладання на уроках.

Час вписав у веселчанську

працю над книгами про українську мову для дітей нові світлі барви:

азбуки-уроки, абетки-студії, букварі, читанки, пісні-книжки, колядки, щедрівки, веснянки, заклички, приказки... Серед них подію стала «Українська абетка», до якої увійшло одинадцять абеток, створених талантами письменників і художників. Такою ж доброю славою користується і збірник «Благослови, мати!» в чудовому оформленні художниці Вікторії Ковал'юк.

Український народ, імення якого вперше за всю історію нашої нації записано в Конституції з великої букви, складає в Україні титульна нація — українці та національні меншини. Літературу для

них «Веселка» поєднала в серії «Родинне коло». Це — книжечки казок для дошкільнят рідною мовою національних меншин і в паралельному перекладі українською (з білоруської, російської, кримсько-татарської, гагаузької, івриту, німецької, словацької, молдавської тощо).

Мовну видавничу програму

доповнюють просвітницькі заходи

— Дні «Веселкі» в областях, зустрічі в школах і бібліотеках, презентації книжок, іменини книжки, які стають одночасно і свята-ми рідної мови.

Є і буде на світі одна держава Україна, є і буде один Український народ, а в нього — одна душа, яку не поділити надвое, є одна державна українська мова.

БАРВА ДРУГА: ШЕВЧЕНКІАНА

Німбом воскресіння України світить слово Шевченка, і це світло ми в усій красі любові несемо дітям. Розробили програму видань творів великого Тараса. Значною подією духовного життя народу став двотомник Т. Шевченка «Поезії», випуском якого здійснено заповітну мрію нашого Кобзаря.

Поет, повернувшись після десятирічного заслання в Петербург, задумав видати свої твори в 2-х томах під назвою «Поезія Т. Шевченка». Він підготував і подав до цензурного комітету перший том своїх поезій, куди увійшли твори

Звертаюся до вас, любі читачі, з тієї п'яді української землі, яку огортаємо особливою любов'ю, бо тут стоїть наш рідний дім — добре знане в Україні і світі державне видавництво дитячої літератури «Веселка», якому від роду — сімдесят літ. Земля ця жива і додає нам сил, бо в ній — корінь нашого життя, бо Україна — всім нам мати, і для України, її народу, дітей ми в затяжній кризі українського книговидання стараємося працювати так, як мати вчила.

Як єднаються кольори веселки і творять світло, бо роз'єднати їх ніхто не може, так живе й українське слово, ясніє крізь далеч століть і єднає націю сяйливим перевеслом-веселкою — одне крило її сягає сивих віків, а друге — черпає силу в днях сущих. Цю єдність як свою життєву позицію сповідуємо родинно, тому й не почуваємося самотньо в житті.

ЖИВЕ УКРАЇНОЮ

1837–1847 рр., але цензура беззаслужно відхилила запропоноване. Стражі царизму лякала вже сама думка про розвиток української літератури, яку намагалися бачити крізь фольклорно-етнографічну призму і передрікали їй недовге життя. Та й недоброзичлива критика того часу відмежувала геніальну поезію Т. Шевченка від літератури, а назустріч поетичній збірці «Кобзар» сприймала надто прямолінійно. Тому наш Поет і задумав видати свої твори під назвою «Поезія», яка за своїм значенням вкладається саме в літературну, а не в фольклорну традицію.

Заповітна Поетова мрія пробилася до народу аж 130 років. Ми гордимося тим, що здійснили її: двотомник поезій Т. Шевченка побачив світ уперше саме у «Веселці», а згодом був перевиданий масовим тиражем і вже став бібліографічною рідкістю. Прекрасно ілюстрував видання художник Олександр Івахненко, відзначений за цю високомистецьку працю Шевченківською премією.

Гарний подарунок одержали діти молодших класів — двічі масовими тиражами виходила збірка «Мені тринадцятий минало» з чудовими ілюстраціями Катерини Штанка та ширим вступним словом Олеся Гончара.

Згадую, першою книжкою мо-го дитинства був «Кобзар». Того клали його на стіл, як святий хліб. Ми прийшли до 150-річчя виходу

першого «Кобзаря», цієї святої книги народу, із веселчанським першим «Кобзарем», у якому зі словом Шевченка-поета зірвали ілюстрації Шевченка-художника, присвячені дітям. Виданням першого «Кобзаря» у «Веселці» розпочато цікаву серію «Перша книжка генія». У цій серії побачили світ «З вершин і низин» Івана Франка та «На крилах пісень» Лесі Українки. Передмовою до трьох гарно ілюстрованих видань написав Дмитро Павличко.

Подіює став вихід академічного видання «Кобзаря» з прекрасними ілюстраціями видатного художника, академіка Василя Касіяна, який через усе життя проніс любов до Тарасового слова, і передмовою Олеся Гончара, а також значним науковим апаратом.

Відкриттям для читача був вихід шевченківського «Букваря», останньої прижиттєвої книжки Поета. Великий Тарас випустив свій «Буквар» після повернення із заслання за гроші, викурені від продажу власного автопортрета, будучи вже тяжко хворим. Це був жертовний подвиг Поета задля освіти свого народу.

Доля Тарасового «Букваря» склалася драматично. Після першого видання він більше не друкувався окрімкою книжкою, і тільки «Веселка» через 130 років дала йому друге життя. Веселчанський примірник, прикрашений ілюстраціями самого Шевченка, теж став уже раритетом, хоча тираж

книжки був стотисячний. Тому ми підготували нове перевидання «Букваря», збагачене науковими роздумами-розвідками та ілюстраціями Шевченка. Вважаємо за честь для «Веселки» випустити що заповітну книгу так, як задумали, бо «Кобзар» і «Буквар» — два крила одного птаха, й автор у них один — Батько Тарас.

БАРВА ТРЕТЬЯ: ДУМА СИВИХ ВІКІВ

Веселчанська програма випуску раритетів із історичною пам'ятію народу, навгу лише декілька видань, які вийшли в світ. Трете тисячоліття ми відкрили прекрасним подарунковим виданням «Повіті минулих літ» в переказі Віктора Близнеця (ілюстрації Георгія Якутовича), що стало скарбницею українського мистецтва.

Одночасно з «Повістю...» вийшла ще одна перлина літописної скарбниці — «Історія русів» (переклад на українську мову Івана Драча). «Вийшла» — занадто невиразне слово для такого видання, а більше б підійшло слово «воскресла». Це — великий том, поданий як твір мистецтва (прекрасні портрети князів і гетьманів України роботи художника Олексія Штанка), глибинна передмова Валерія Шевчука про тайну авторства і долю цього славного свого народу, вагомий науковий апарат підготували Ярослав Дзира та

Іван Дзира. Це — перше наукове видання "Історії русів", відколи написано твір, і ми горді, що зроблено його у "Веселці".

Третя зірка першої величини на світанні цього тисячоліття — "Українські билини". Вдумаймося в саму назву книжки — "Українські билини"! Досі нас учили, що билини — це витвір лише російського духу, та нові наукові дослідження (підготовку текстів і гібинний науковий коментар підготував Валерій Шевчук) доказують, що билини як народні думи — це рідні сестри українського епосу, а билинні витязі й лицарі — сини одного народу, які боронили рідну державу — Русь-Україну. Їхні величаві постаті, змальовані художником Борисом Михайловим, ідути до читача, несуть у собі силу і славу народу, відроджують билинних героїв України, а наші повертається билина-дума як давно вкрадений у неї скарб.

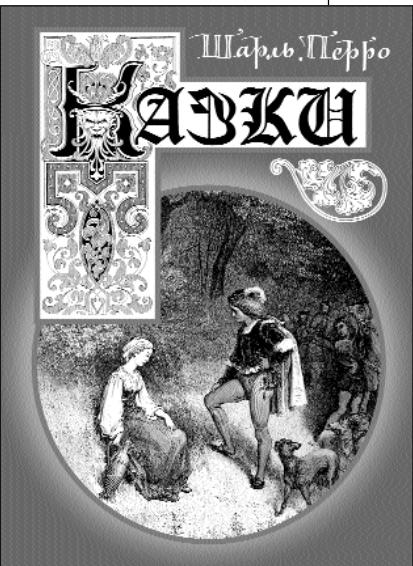
Бібліографічною рідкістю вже стали веселчанські видання: "Слово о полку Ігоревім", "Дума про козака Голоту", "Українські думи" (всі книжки — з чудовими ілюстраціями Георгія Якутовича), "Перша Конституція України гетьмана Пилипа Орлика 5 квітня 1710 року" (славні ілюстрації Олексія Штанка), "Історія України в народних думах та піснях" (багато ілюстрована Василем Лопатою), твори Григор'єва-Нашого (справжнє ім'я — Никифор Григорій, член Центральної Ради, міністр освіти в уряді УНР), "Як жив український народ" Михайла Грушевського, "Із української старовини" Дмитра Яворницького, "Лесь, преславний гайдамак" Бориса Грінченка, "Княжа Україна" Олександра Олеся, "Оповідання про славне Військо Запорозьке Низове" Адріана Кащенка, чотиритомник історичного оповідання "Древо пам'яті", збірник "Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі", "Галерея портретів" Миколи Костомарова, "Було колись в Україні" Івана Крип'якевича, "Маруся Чурай" Ліні Костенко, серійні видання "Іван Мазепа", "Богдан Хмельницький", "Петро Сагайдачний", "Дмитро Вишневецький (Байдай)", "Іван Сірко", "Самійло Кішка" і десятки та десятки книжок із історії України.

Отже, книжка потрібна українцям, тільки дайте цій книжці крила, бо ми — народ, освічений ще із сивих віков. Нагадаю тут слова зі вступної статті академіка Омеляна Пріцака до книги "Перша Конституція України гетьмана Пилипа Орлика 5 квітня 1710 року":

"Вісімнадцять століття, а точніше, його останні два десятиріччя — це час, коли схвалювалися конституції: 1787 р. — Конституція Сполучених Штатів Америки, 1791 р. — конституції Франції й Польщі. У Російській імперії спроби створити конституцію мали місце тільки в першій четверті XIX ст., але закінчилися трагічним повстанням декабристів 1825 року.

І тут ми можемо з гордістю стверджувати, що Україна вела в цьому перед. Наша Конституція була схвалена 5 квітня 1710 року".

Веселчани продовжують працю над вихованням у дітей почуття державності. Готові до випуску енциклопедичні видання "Рідна Україна" та "Козацька енциклопедія", яку видавництво підготувало в співпраці з видатним істориком, лауреатом Шевченківської премії, незабутньою Оленою Апанович. Це — багато ілюстрована, цікаво написана для дітей книга про запорозьке козацтво, побудована за алфавітом. окремі статті читач уже зміг побачити в журналі "Веселочка", який заснувало і випускає видавництво для дітей і про дітей, які вже сьогодні навчанням і здобутками на світових конкурсах творять славу України.

БАРВА ЧЕТВЕРТА: УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР I УКРАЇНСЬКА КЛАСИКА

Роздуми про джерела народної мудрості звертають мене до одного дива, яке я бачив у карпатському лісі: мить народження живиці.

Живиця — пающі рідного краю, ознака життя. Живиця заготів'я наші рани і вже в своєму мелодійному звучанні мовить нам: "Живи!" Тому для назви циклу веселчанських книжок із народозванства ми обрали слово *живиця* як образ життя і символ відродження. Програму визначено різноманітну і цікаву: готуємо для дітей буквар, читанку, хрестоматію, енциклопедію з народознавства, книжки про родоводи ткачів, писанкарів, різьбярів, вишивальниць, про забуті професії і народні ремесла — як зробити кожушок, виткати килим, змайструвати дримбу і тримбіту, виплести з лози або соломи гарні потрібні в побуті речі, мистецькі виписати писанку і любовно випестувати вертель, збудувати дерев'яну хату без однієї цвяхи як також талановито обшити її соломою, витесати колиску і підкувати коня, відродити регіональні школи гончарного мистецтва і вищуканості української кераміки...

Діти люблять фольклор, а справжніми подарунками для них стали два випуски двотомників

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ

"Закувала зозуленка" та "Калинова сопілка" — поетична і прозова творчість народу, кілька випусків книжки-бестселера "Вінок", яку в свій час упорядкував член Центральної Ради Олександр Білоусенко, а ми через десятки літ візводили до життя чудовий, щедро ілюстрований збірник "Благослови, маті!" (колискові пісні, забавлянки, веснянки, заклички та примовки, колядки та щедрівки, скоромовки, лічилки, загадки, коломийки), цикл книжок колядок, щедрівок, дитячих пісень, приказок...

Література українська — і класична, і сучасна — це велика європейська література. Так ставиться "Веселка" до українського слова і його творців. Практикою своєї роботи ми категорично відкидаємо вигадки, що книжок українських письменників не читають, бо це книжки нецікаві, або цих книжок не купують, бо написані вони українською мовою. Маємо боронити честь української літератури, яку хочуть виставити як другосортну, боронити честь письменника і високо нести його ім'я.

Зупиняю на важливій освітнянській програмі — поповнення бібліотечних фондів шкіл книжками серії "Шкільна бібліотека", які є невід'ємною частиною навчального процесу, без яких неможливе якісне вивчення багатьох шкільних предметів гуманітарного циклу.

Сорок років тому видавництво "Веселка" було ініціатором створення цієї серії для шкільних бібліотек, основу якої повинні складати твори українських письменників, які вивчаються за навчальними програмами і рекомендовані для позакласного читання, а також твори зарубіжної класики в таких же класичних українських перекладах. "Веселка" ніколи не переривала випуску цих видань, навіть у найскладніший час руйнування справи книговидання в державі продовжує випускати і зараз у новому, кращому оформленні й добрій науково-навчальній підготовці. За сорок років "Веселкою" випущено майже 400 назив книжок із цієї серії.

Зараз готові до друку 50 книг української і зарубіжної літератури, половина з них має гриф Міністерства освіти і науки як сертифікат якості. Віримо, що освітнянське Міністерство та Держкомтелерадіо України підтримають цю подвійницьку працю "Веселки" вже в цьому році, адже нарешті на випуск серії виділено немало коштів з держбюджету.

БАРВА П'ЯТА: ДІВО КАЗКИ

Світ дитячої душі змалку осяєний казкою. Веселчанський казковий материк великий і неосяж-

ний, цікавий і загадково-тємничий, мов острів у океані. Основне місце на цьому материкові займає українська казка — і народна, і літературна. Випускаємо їх окремими книжками, збірниками, гарно ілюструємо, друкуємо в різних серіях і типізованих виданнях. Славу здобули прекрасно ілюстровані книжки із серії "Казки народів світу" (вийшло 35 видань казок різних народів). А зараз готове до друку десятитомне видання серії "Скарбниця світової казки", яке охоплює народну творчість усіх континентів планети. Доповнюють народну казкову епопею літературні казки українських і зарубіжних письменників. Читач може й зараз придбати у "Веселці" прекрасно ілюстровані книжки Івана Франка "Лис

Маємо цікавий досвід співпраці з видавцями слов'янського світу, результатом якої було немало спільніх видань. Ось і щойно побачило світ видання поезії словацького поета Йозефа Лайкerta "Вечоріння", в Посольстві Словаччини проведено презентацію книги за участю словацьких письменників, яка стала святом братнін літератур.

Важливо знайомити читача з творами українських письменників, що живуть поза межами України. Видавництво заснувало серію "Нашого світу — по всьому світу" і випустило книжки І. Качуровського "Пан Коцький", Я. Славутича "Соловецький в'язень", Г. Черін "Нове життя, або Немає часу бавитися", Д. Чуба "Живий Шевченко", "Стежками пригод", "Слідами Миклухи-Маклая", О. Гаєцької "Допоможіть ангеликові", О. Лятиринської "Знаю казку", Л. Полтави "Лісова книга", В. Жуковецької "Служи Україні", збірники письменників Австралії "Рідні голоси з далекого континенту", Словаччини — "Заспіваймо собі".

Зараз видавництво підготувало до друку ряд книжок із бібліотеки "Світовид", до якої включено понад 100 найкращих творів зарубіжних дитячих письменників — класиків і сучасних, більшість яких у свій час друкувалися у "Веселці". У планах також серія пригодницької літератури, започаткована чотирма випусками "Книги пригод", яка викликала велике зацікавлення читачів.

БАРВА СЬОМА: МИСТЕЦТВО КНИГИ

Дитяча книжка має два крила: одне крило — мудре письменницьке слово, а друге — талановита ілюстрація художника. Я б назвав "Веселку" Академією мистецтва творення дитячої книжки, яка виростила цілу плеяду ілюстраторів, творчість яких здобула європейську славу. Лауреатами Шевченківської премії за ілюстрації до веселчанських книжок стали Георгій Якутович, Микола Стороженко, Олександр Івахненко, а керівник дизайн-центру Микола Пшінка, який працює у "Веселці" майже сорок років, здобув свою працею і творчістю звання народного художника України.

Книжки "Веселки" відзначено багатьма дипломами і преміями на українських та міжнародних книжкових виставках-ярмарках та конкурсах, форумах видавців (диплом ім. Георгія Нарбута — за "Кобзар" Т. Г. Шевченка, призи "Срібний Нестор-літописець" — за кращу дитячу книжку 2000 року "Побрењенки для Яремки" Івана Світличного та за кращу дитячу книжку 2001 року "Із української старовини" Дмитра Яворницького, Грамота й особлива відзнака "Равлик" — за кращі серійні видання, серію "Шкільна бібліотека", 2001 рік, і багато дипломів, грамот, відзнак).

* * *

Велика праця "Веселки", важка і подвійницька, результати її вагомі, і вони, я вірю, стануть стократ більшими, коли в державі запраєш ініційованій Держкомтелерадіо України та прийнятій Верховною Радою закон "Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні".

Ми у "Веселці" віримо в краще майбутнє. Живемо Україною, і розуміння цієї високої місії — єдина запорука того, що вистоїмо біля найчистішого для нашої матері — колисочки української дитячої книжки.

● Ярема ГОЯН, лауреат Національної премії імені Т. Шевченка, директор видавництва "Веселки".

Велика місія "Веселки" — відкривати дітям вікно у світову літературу. Переклади у видавництві здійснюються майже з 50 іноземних мов, веселчанські книжки експортується більш як у 100 країн світу, експонуються на найпрестижніших міжнародних книжкових виставках-ярмарках у Києві, Львові, Москві, Франкфурті-на-Майні, Чикаго, Торонто, Варшаві, Празі, Братиславі та інших. За роки існування видавництва випущено в світ близько десяти тисяч назив творів світової літератури, фольклорних, тематичних збірників. Можна сказати, що немає такого відомого дитячого твору зарубіжного письменника, який творив національну літературу і не вийшов в українському перекладі у "Веселці". Добру славу заслужили подарункові видання із серії "Міфи народів світу", "Лауреати Міжнародної премії імені Г.-К. Андерсена", "Зарубіжна фантастика", "Пригоди", "Шкільна бібліотека", "Родинне коло"...

Видавництво вже кілька років бере участь у Видавничій програмі Міжнародного фонду "Відродження", випустило в світ за грантами фонду низку перекладів філософських, науково-популярних праць зарубіжних авторів.

“Де вода, там життя”, — кажуть узбеки, а туркмени додають: “Вода дорожча за золото”. Пам’ятаю, як під час геологічних експедицій в Узбекистан, Киргизію, Туркменістан захоплено дивився на арики в кишлаках, на джерела прісної питної води та різні колодязі в тамтешніх пустелях. Їх, звичайно, ніхто не охороняв. Але всі — від малюка до сивого аксакала — дбайливо слідкували за тим, аби скрізь було чисто, гарно прибрано... і привабливо. Навесні навколо колодязів майорять тюльпани й маки, близьше — парасолі комії своїх сучвітів високі філок. Боронь Боже, щоб у цей аrik хтось кинув сміття, забруднив або закрив колодязь.

Чому в Україні зародився такий низька — у порівнянні з іншими країнами, розмежованіми межами Європи та Америки — тривалість людського життя, що, за даними медиків, не перевищує подекуди 54 роки?

На тривалість людського життя впливає багато чинників. Однак медики у багатьох країнах світу одностайно вважають, що головний чинник — це якість води, яку людина споживає.

Тож яка вона, ця якість, в сучасній Україні?

Питна вода для населення України у великих та малих містах переважно походить з річок чи водойм (звісно ж, після очищення від шкідливих речовин і зневажлення від кишкової палічки та інших бактерій) — або з артезіанських свердловин. У селах і містечках питну воду часто добувають за допомогою криниць, приватних неглибоких свердловин. Що там п’ють, — одному Богові відомо.

Знезареження води річок та водоїм у нас, як правило, бозна-відколи проводять за допомогою хлорування або навіть гіперхлорування. За кордоном цей спосіб давно не застосовується. Хлор у воді — навіть у малих дозах — шкідливий для людей, тварин, усього живого. Кажуть, треба, щоб вода відстоялася декілька годин, тоді, мовляв, хлор виходить і не можна спокійно користуватися. Але й тут не все так просто, як здається. Адже хлор убив у цій воді не тільки кишкову палічку...

За кордоном з метою знезареження води, знищенню хвороботворних мікроорганізмів застосовують “осріблення” її (збагачення іонами срібла), озонування тощо. Проте знищити мікроорганізми замало. Треба, щоб питна вода була світлою та прозорою. Озон, наприклад, знебарвлює воду в 15-30 разів швидше, аніж хлор. У Петербурзі для знезареження невської води на водопровідних станціях використовують ультрафіолетове опромінювання, що відповідає сучасним міжнародним стандартам, хоча раніше тут застосовували збагачення води озоном. Хлорування — вчорашній день.

Найбільш чиста і корисна — вода з артезіанських свердловин, глини на яких може бути 100, 200, 300 чи й 400 метрів. Це — “живі” води, вона містить велику кількість необхідних людині мікроелементів і корисних мікроорганізмів (колі-титр).

Артезіанські свердловини утворюють водозабори

фото О. Култахметова

СПРАГА

Про питну воду зараз говорять багато і майже скрізь. Це зумовлено не тільки суттєвим погіршенням її якості у багатьох регіонах України, а й недосконалістю наших стандартів щодо визначення цієї якості, недостатньою обізнаністю людей з тим, які норми та вимоги до якості питної води існують у нас, а які — за кордоном. У цій сфері тісно переплітаються інтереси і Держстандарту України, і бізнесменів, які займаються добуванням і продажем бутильованої питної води, і науковців, екологів, гідрологів, гідрогеологів, медиків, курортологів.

питних підземних вод; часто їх споруджують уздовж берегів річок. Проте якість цих вод — абсолютно чистих і цілющих у природних умовах — зараз не завжди й не всюди є високою. Особливо забруднені води, які каптуються питними водозаборами в регіонах інтенсивного техногенного навантаження — вугледобувних, залізорудних, солянодобувних, флюсодобувних і сірчанорудних, в регіонах, де добувають калійні солі, марганець, нафту, газ.

Однак навіть повний хімічний аналіз, відповідно до “ГОСТ 2874-82”, сьогодні не дає відповіді щодо якості води. Наприклад, вода зі свердловин Бендзюзького водозaborу, який подає питну воду в м. Червоноград Львівської області, щодо мінералізації цілком відповідає нормам — 0,37-0,66 г/л (ГДК=1,0г/л); та ж саме можна сказати й щодо жорсткості води, кількості сульфатів, хлоридів, завислих речовин, вмісту кисню, прозорості, кольору, смаку, запаху, колі-титру і колі-тесту(колі-індексу), нітратів, аміаку і т.д. Та стосовно мікроелементів (брому, бору, літію, барію, кадмію, берилію) в шести свердловинах із восьми — перевищення ГДК у декілька разів. У воді більше за норму залиша, фенолів, поліакриламідів, а подекуди і фтору. Токсикологічний показник сенонської води Бендзюзького водозaborу, яка подається населенню, по 1-му та по 2-му класах небезпечності речовин складає 6,1—17,1, а органолептичний показник (3 та 4 класи небезпечності речовин) — 3,2—16,0 при нормі 1,0. Воду цю, згідно із “СанПіН 4630-88” та “ДСанПіН 383-97”, пiti не можна.

Та вищезгадані мікроелементи визначаються рідко, а деякі з них (літій, наприклад) взагалі не фігурують у “ГОСТ 2874-82”.

Параadox: вода Бендзюзького водозaborу по шести свердловинах не придатна для пиття, однак її п’ють, бо існуючим нормативам вона начебто й відповідає. Тé же можна сказати й про воду, яку качають свердловини багатьох інших водозaborів Червоноградського, Павлоградського, Луганського, Краснодонського, Макіївського гірничопромислових регіонів.

Розробка корисних копалин негативно позначається на якості підземних вод. Водозaborи потерпають внаслідок фільтраційних втрат зі ставків-накопичувачів шахтних вод вугільних регіонів України, за-

них проблем. Однак все залишилось на папері — не вистачило коштів.

Щодо бутильованої питної води. Ця вода дуже популярна серед населення; її купують для вживання й здорові люди, і хворі. Яких тільки назв тут немає! На етикетках деяких пляшок взагалі відсутня інформація про хімічний склад води; у кращому випадку написано: “Відповідає ГОСТ 2874-82” — і все. А коли якось я купив одну пляшку і покусував, то зразу ж дійшов висновок, що мінералізація води щонайменше 5г/л, хоча на етикетці значилося

лоті рибки не гинуть; те ж можна сказати і про “Юрське джерело”, “Моршинську”, “Софію Київську” і т.д. Експресні біологічні методи оцінки якості води і надійніші, ніж звичайні хімічні аналізи, і значно дешевші.

Кількість домішок у природних підземних водах сягає мільйона найменувань, а досліджено й розроблено ГДК лише для півтора тисяч. **Хімічними методами із застосуванням дорогих реактивів і приладів залишається контролю практично лише 10 % від загальної кількості нормативних показників.** Владив

біоіндикацією води, враховуючи при цьому її мінералізацію та іонний склад. Проте в українських стандартах щодо якості питної води ці фундаментальні й важливі напрацювання досі не використовуються. Біотестування широко використовують у розвинених країнах Європи та Північної Америки. І в Московському державному університеті ім. Ломоносова запропонована п’ятибальна система оцінки токсичності води із застосуванням біотестування за допомогою дафній, гуппі, молюсків.

Читач подумає: невже в Україні немає якісної питної води? Є, звичайно! Найчисітіша, мабуть, у джерелах Чатир-Дагу, що в Криму. Хороша питна вода каптується водозаборами Колчинським та Чинадіївським у Закарпатті, артезіанськими свердловинами на юрські та крейдяні води в Києві. У столиці України зараз багато бюветів, і кількість їх з кожним роком збільшується. Переважно вода київських бюветів — високої якості, цілюща. Проте Київ — це не вся Україна.

Проблема подвійна: і кількісно питної води не вистачає, і якість її низька. Отож, зважаючи на все винесене, необхідно:

1. Хімічні аналізи питної води проводити з визначенням усіх мікроелементів (особливо в регіонах техногенного перевантаження).

2. Розробити нові сучасні стандарти оцінки якості питної води з урахуванням закордонного досвіду в цій сфері, із застосуванням біотестування.

3. Контроль за якістю питної води покласти на Держстандарт України, Державну санітарно-епідеміологічну службу України, місцеві санепідемстанції, головних санітарних лікарів та науково-дослідні інститути Національної та Медицинської Академії Наук України, із регулярними звітами їх у відкритій пресі, на радіо та телебаченні.

4. Розповсюдження та продаж бутильованої питної води дозволити тільки при наявності сертифікату якості й визначені кількісного складу всіх мікроелементів у воді.

● **Євген РУДНЕВ,** член Національної Спілки письменників України, доктор геологічних наук

ІМЕНИНИКИ

1 травня — Оксентій, Іван
 2 травня — Георгій, Трифон
 3 травня — Гаврило, Григорій,
 Федір, Соломія
 4 травня — Євтихій
 5 травня — Віталій, Всеvolod
 6 травня — Анатолій, Олександр, Юрій (Георгій)
 7 травня — Олексій, Валентин, Елизавета
 8 травня — Марко, Станіслав
 9 травня — Василь, Глафіра
 10 травня — Семен
 11 травня — Кирило, Максим
 12 травня — Артем, Василь, Богдан
 13 травня — Яків, Микита
 14 травня — Ігнатій, Макар, Тамара

СВЯТЦІ

15 травня — Борис, Гліб, Давид, Роман
 16 травня — Петро, Тимофій
 17 травня — Кирило, Микита, Мирослава
 18 травня — Ірина, Ігор
 20 травня — Іван, Михайло
 21 травня — Арсеній, Іван
 22 травня — Микола
 23 травня — Симона
 24 травня — Кирило, Мефодій
 25 травня — Герман, Ярослав
 26 травня — Георгій, Гликерія
 27 травня — Макар, Микита
 28 травня — Дмитро, Леоній
 29 травня — Єфрем, Федір, Муза
 30 травня — Євдокія
 31 травня — Андрій, Кирило, Петро, Семен, Олександра, Юлія, Клавдія, Фаїна, Федот

ЧАС І СТИЛЬ

Літературна мода існувала за жди. Саме вона ставала рушійною силою для появи нових течій, напрямів та навіть літературних епох. Але сьогодні часто це лише мода, яка вимагає використання літератури як частини певного іміджу — не більше. У наш час вона неоднорідна.

Наша з вами епоха увійде в літературну історію, мабуть, під іменами Пауло Коельо, Річарда Баха, Муракамі та Донцової. Заходячи в будь-який книжковий магазин, ми довго блукаємо поміж полицею з іншою літературою і майже не зустрічаємо біля них покупців. Проте випливши з цього лабіринту до наступної зали, бачимо великі стенді, що пропонують нам усю бібліографію вищезгаданих авторів. Тут і зирається відсотків сімдесят людей. Вони виважено прогулюються, обговорюють "останній роман", порівнюють та обирають.

Цих королів сучасної літератури оточує вірний почет: звичайно, не такі популярні, але теж досить модні — переважно російські — постмодерністи. Безперечними лідерами є розкручені Пелевін та Акунін. І купують їх тому, що звички вважати письменниками далеко не масової літератури. Тепер уже соромно обирати собі книгу у відділі з жіночими романами й детективами. Свідомість читачів ХХІ століття стає все більш емансипованою. Лише деякі замучені життям жінки втомлено читати у метро щось у рожевих обкладинках з домінуванням слова "любов" у назві. Жіночі детективи — це крутише, безперечно, проте все ж викликає іронічний сміх у прогресивної молоді. Тої, що обирає Коельо!

ЛІТЕРАТУРНИЙ ІМІДЖ

Тримаючи в руках книгу, багато хто вважає себе людиною зі стрімким потягом до самовдосконалення, духовного розвитку і, до того ж, яскравою індивідуальністю. Тепер це стало модним — довершувати свій образ відповідною книжечкою. Вважається, що за літературними уподобаннями можна так само легко визначити сутність людини, як за одягом, зачіскою чи музикою в плеєрі. Тому логічною стає мода на окремих авторів та окремі жанри.

Іноді стає смішно, коли дивися на до болю знайомі примірники до болю знайомих авторів, що іх вдумливо читають у метро "прогресивні". Це таке ж стихійне лихо, як гостроносе взуття й однакові дублянки, у які одягається тепер уся країна. Проте назва цьому ліхові давно вже вигадана. Мода.

Що ж сказати про третій тип молоді, що читає? Про тих, кого не обдурити псевдофілософічністю осотгідлою "Чайки Джонатан Лівінгстон", яка скоріш за все має рацію, називаючи модну літературу масовою. Частина з них рятує себе у класиці. Ідуть у неділю на Петрівку та купують гривень на двадцять п'ять — двадцять шість букіністичних книг, якщо вдома у книжковій шафі не залишилося нічого непрочитаного. До речі, на ці ж гроши ледве можна було б купити собі того ж Муракамі. Останній його роман тепер коштує близько сорока гривень.

Інші озброюються окулярами та вишукують на книжкових полицях невідоме, не розкручене, читають, діляться враженнями. Правда, такий пошук може зайняти багато часу, адже нелегко буває обрати щось одне поміж кількох авторів, про яких ти нічого не чув. Але головне — не питати поради у персо-

МОВА КОЛЬОРІВ

Уявіть на мить, що зникли всі кольори навколо нас. Сіре небо, таке ж сіре сонце, сірі люди в сірому одязі. Невесело, правда?

Ми ніколи не замислюємося, що означають для нас кольори. А тим часом колір впливає на наш емоційний стан, настрої, самопочуття, на наш життєвий простір і життя вцілому. Справа в тому, що це прямо пов'язано з фізіологічним сприйняттям кольорів. Недаремно ми любимо той чи інший колір і надаємо йому перевагу при виборі одягу, навіть не знаючи, що він розповідає про наш внутрішній світ, темперамент і характер.

Відтінки кольорів можуть зорово збільшити або зменшити житло, зробити його більш теплим чи холодним, стимулювати нашу активність чи навпаки — заспокоювати і розслабляти.

Жовтий колір — теплий, легкий, яскравий, рухливий, жвавий, символізує рух. Має збуджуючу властивість, людина стає більш динамічною і веселою. Цей колір сприяє активізації розумової діяльності. Однак зеленувато-жовтий сиро-жовтий відтінок, що уособлюють заздрість, фальш, відштовхують. Жовтому кольору відповідає планета Сонце.

Синій колір дуже насичений і холодний. Він важкий, строгий, таємничий і в той же час чистий. Синій, без сумніву, один із найбільш заспокійливих кольорів. Він створює почуття м'якості, ніжності, свіжості. Цей колір символізує Всесвіт, Космос і править ним Юпітер.

Жовтогарячий — колір вогню і тепла. Легкий, динамічний, рухливий, сексуальний, він діє збуджуюче. Сам оранж символізує насолоду, свято, шляхетність. Його планета — Меркурій.

Зелений колір спокійний, жвавий, свіжий, заспокійливий, створює відчуття прохолоди, від нього людина стає більш урівноваженою. Це колір спокою, миру, любові, порятунку. Його заступниця — Венера.

Рожевий символізує молодість, жіночність, закоханість, ран-

кову свіжість і весну з її ароматом квітучих садів. Він легкий, теплий, рухливий, привабливий — колір надії, безтурботності, довіри і належності.

Фіолетовий колір найкращий для збереження концентрації. Холодний, спокійний і таємничий, символізує мудрість, зрілість, вищий розум. Фіолетовий легко придушується іншими кольорами, але сам по собі він — глибинний і відразиний, додає урочистості і розкоші, недаремно у багатьох народів символізує велич і шляхетність — неспроста ж був протягом століть улюбленним кольором монархів. У великій кількості фіолетовий може говорити про меланхолійну натуру. Править кольором Уран.

Перевага **червоного кольору** говорить про діяльну і активну натуру. Найбільш емоційно насичений, темпераментний, гарячий, яскравий, небезпечний і динамічний — символізує пристрасну любов, владу, вогонь, війну. Світлі відтінки червоного діють збуджуюче, а темні — додають власникові слідності. Червоний колір символізує вояжовничу й агресивну планету Марс.

Чорний колір важкий, насиче-

СВІТ НАВКОЛО НАС

ний, холодний, похмурий, статичний, колір жалоби, смерті, смутку. Додає строгості й офіційності. Підсилює світлі тони, а найколоритніші сполучення створює з червоним і жовтогарячим. Чорний — колір Землі.

Сірий — нейтральний, холодний, статичний колір. Здатний викликати меланхолію. Це символ суму, смутку, невпорядкованості. Сірий колір зі сталевим відтінком символізує міцність і прогрес. Відповідає Нептуну.

Легкий, повітряний, прохолодний, спокійний, дещо пасивний — **блакитний** — це символ чистоти, розуму, сталості і ніжності. Занадто велика кількість блакитних відтінків символізує лінощі й апатію.

Білий — спокій і чистота. Легкий, прохолодний, цнотливий. Діє заспокійливо. Символ непорочності, материнства; у деяких країнах Сходу, в тому числі в Японії, — жалоби. Білий колір прекрасно контрастує з усіма темними тонами. Відповідає Місяцеві.

Наступна інформація буде цікава для тих, хто полюбляє заглядати в гороскопи й неабияке значення надає віщуванню зірок. Так, астрологи вважають, що кожному знакові Зодіаку належить свій колір: Овен — червоний; Тельць — світло-зелений; Близнюкам і Стрільцю — усі кольори веселки; Ракові — блакитний; Леву підіде жовтогарячий, білий; Діві — синій; Терезам найбільше личитиме темно-зелений, а Скорпіону — пурпурний; Козерогам краще носити одежду білого, чорного, лілового кольорів; Водолію — фіолетового; Рибам — синьо-зелених відтінків.

• Підготувала
Олена БРЕЗІЦЬКА

личку повість, насичену й перена-
сичену містичним, філософським, культурологічним, відомий американський письменник назве її романом, а видавництво перемежує текстові сторінки зовсім нецікавими малюнками чи фотографіями, збільшити шрифт до розмірів абетки, буде залишати великі шматки білого паперу, оскільки кожен розділ починається з нової сторінки. Таким — і всіма можливими способами — збільшується ціна видання.

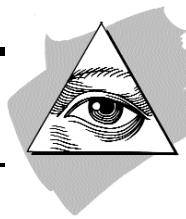
Видавці наших письменників цим не страждають. До того ж, якщо Андріхович пише роман, то це буде роман, а не новела, розтягнена до розмірів роману.

Наша література теж модніша, але це інша мода — ненав'язлива, індивідуалістична, може, навіть елітарна. Про це свідчить те, що хтось із молоді не може назвати жодного прізвища, а хтось — чудово розуміється в них і ладен сперечатися, що є більш популярним — поезія чи проза. До речі, опитування, прове-

дене Асоціацією українських письменників, показує, що найпопулярнішою є таки поезія. Звідти ж видно, що більшість вважає українську літературу європейською. А це теж про щось говорити.

Тож літературний процес змінюється, змінюється примхлива літературна мода. Може, колись приайде час, і ми не будемо настільки схожими в наших уподобаннях. Для книги бути доповненням до іміджу — непогано. Це, принаймні, стимулює певним чином до читання та відрізняє нас від інших націй, адже в США таким точно не страждають. Але з іншого боку, книга — це насамперед задоволення та інтелектуальне зображення. Вона має спонукати мислити, а не розвивати примітивні інстинкти. Якщо ти читаєш те, що тобі не подобається, лише тому, що це модно, — чи не схоже це на фарсисество? За таке николи не поважали!

• Марія КИСЕЛЬОВА

ПОЛЬЩА, ЯК КОВТОК СВОБОДИ

Лесь Герасимчук

ПРО ЖИТТЯ Й "ЖИЦЕ ВАРШАВИ", І НЕ ТІЛЬКИ

За юнацтва я жив у Києві на Пушкінській у театральному домі: весь квіт балету, опери, диригенти, режисери, художники. Там і в п'ятдесяти роках була відвертість висловлювань. Звичайно, влада жорстко контролювала мистецтво, але крізь пальці до часу дивилася на пошуки художньої інтелігенції, доки не було якоїсь чергової загально-соязної нагінки або поважного донесу. І тому цінувався кожен день роз'яснення мистецьких обріїв, а таких днів після хрущовської відліги ставало дедалі більше.

Із початком шістдесятих років у Києві постійно гостювали якісь світові музичні виконавці, організовувалися ризиковані виставки. Охочих слухати поезію і сваритися на поетичні теми — не вміщували найбільші аудиторії університету. Вірши читали на вулицях і майданах. Дискутували в мистецьких майстернях. Загальноінтелектуальний рух знову об'єднувався з рухом національним. Нове кіно, нові балети. Епатахі в Композиторській спілці. Літературні вечори в Спілці письменників, де вперше говорилося таке, за віщо ще кілька років перед тим або за кілька років після того людина на тривалий час опинялася за ґратами або в концтаборі.

Плинном пливли викладачі-гуманітарії з паризькими, лондонськими дипломами тощо. Міжнародні студентські й просто молодіжні форуми в столиці приваблювали юнацтво — все було нове й неподіване.

Мінялася мода, змінювалися стосунки між людьми, вектори ментальності прицінювалися до новітніх координат. І вже конозило прилучитися до глобального життя. Бажання, особливо в молоді, анік не могли обмежитися куцим прирошенням волі у вітчизняному друці, тим більше, що Україна як провінція Росії пасла на ті часи задніх у культурному розвитку. Адже така була поведенця, що все найліпше й найпоступовіше потрапляло спочатку до Москви, а вже потім частково — в Київ і до глибших загумінків. Існувала ціла система такого відбору книжок, періодики, платівок тощо. Фахівцям доводилося вчащати саме до московських центрів. Здавалося б — невикрут...

Але для людей була в тій більшовицькій системі одна добра риба: ліва рука ніколи не знала, що робить права. З одного боку — класова боротьба до всезагальногого загину, а з іншого — зближення з табірними братніми компартіями в соціалістичних країнах. Причому тупуваті керівники й доглядачі за політичною цнотою і в гадці не покладали, що компартії братні, але

У рік Польщі в Україні доводиться констатувати, що навіть за недоброї пам'яті радянських часів польська книжка й періодика були більш доступні нашому споживачеві, ніж сьогодні. Але й тоді, і тепер саме через польський міст до нас потрапляють ідеї справжньої самостійності, і йдеться тут не лише про самостійність політичну.

пишуть в своїх виданнях таке, про що тут авторам і не снилося.

І в кіосках можна було вільно купувати польську, чехословацьку, югославську пресу. Я не тільки купував у кіосках, а завжди передплачував із польських видань "Жице Варшави", "Політику", "Жице літераке", "Культуру", "Літературу на свєце", "Творчосць" та ін. Усе прочитувалося від цяті й до цяті. Протягом багатьох років я збирав собі ще й витинки з усіх тих видань.

Окрім періодики, величезну роль в культурному житті України почала відігравати польська книжка. Спочатку книгарня іноземної літератури була на розі Пушкінської та Леніна (тепер — Богдана Хмельницького), а потім — на Хрещатику. Книгарня там і досі є, але приплив літератури до неї перепинили ще більшовики зі свого лідера Горбачова. Тепер там радше крамниця, бо книжок буває зовсім обмаль — англійською, трохи французькою, інколи німецькою мовами. Натомість, за шістдесятих і сімдесятіх роках там були книжки десятками мов, але найбільше — польською, німецькою та іспанською. Іспанська література була з острова кастрівської свободи, а тому не дуже цікава. Хіба що трапляється Марінелью чи поезія. Серед німецької літератури найбільше вирізнялися словники, енциклопедії та класика. Розкішні білінгви античних авторів. А от польські видання вирували поточним життям. Я вже не кажу про польськомовні детективи, котрі користувалися особливим попитом, — і польських авторів, і перекладні.

Найбільш вдалою була "цельофанова" серія — насиченого жовтого кольору кишеневкої видання в цеофановій обертці. То поезія багатьох народів, але насамперед — польська. Чимало, до речі, в ній було віршопрози, як от Пшерви-Тетмаєра. Тоді в цьому жанрі писало багато й українських поетів — під впливом Бодлера і Леопарді. Поляки випускали чимало перекладної прози. З'являлися незабутні антології: одно-двтомові. Укладаючи, приміром, антологію британської чи американської поезії, поляки виряджали до відповідної держави на рік-два своїх перекладачів, які добирали й тлумачили вірші. Часто з'являлися на прилавках метелики — збірочки на 20—40 сторінок. То видана в польській провінції поезія. Тоді в нас дуже цікавилися Тувімом. Я завжди любив і люблю Галчинського, котрого в нас дурні частково забороняли, бо, скажімо, в його казках не знаходили "збірного образу радянської дитини" (!). Був комічний футурист — бородань Єжи Афанас'єєв. Був близкучий Вечурковський; кілька його творів ще 1968 року нам вдалося надрукувати в "Молоді Україні".

Саме польською мовою можна було купити щось більш-менш розумне про Біблію, наприклад, Косідовського. Трохи було в офіційному продажу досить сміливих книжок і про українську історію, зосібна про козаччину. Траплялися цікаві спогади про міжвоєння.

Ще більше, ніж у Києві, польської літератури було у Львові. Мабуть тому, що рівень і української, і польської культури в минулому сторіччі там був значно вищий. У Львові було набагато менше тих

посадовців, до котрих можна було прикладти Шевченкові слова — "раби, підніжки, грязь Москви". Та-ка ж картина й тепер.

Ця цікавість до польської культури підігрівалася кількома факторами. По-перше, відчутно діяльнішим, ніж нині, було польське посольство, яке влаштовувало багато зустрічей з молоддю, перегляди хроніки польською мовою, документальних фільмів.

ПРО ЛЮБОВ ДО УКРАЇНЦІВ ПО-УКРАЇНСЬКИ

По-друге, вже після навчання професора Флоріана Неуважного в академіка Олександра Білецького, приїзділо кілька груп талановитих польських студентів (дехто з них, на жаль, як потім виявився, "посткувало" в КДБ). Серед гостей був і та-кий видатний український юрист, філолог і письменник, як Степан Павлище. Мені випала частина бути в нього свідком на шлюбі, разом із одним досить відомим тепер режисером, з яким після початку репре-

мені дещо про те, як стукав у двері нашого посольства, прохаючи підтримати його українські програми в Сорбоні, зокрема пов'язані з творчістю Коцбінського, котрого пан Еміль перекладав французькою.

Отож, ці польські студенти, передусім пан Степан, мали тісні зв'язки з українськими осередками в Польщі, зокрема з відомим видавцем і редактором паном Вербою. Донедавна пан Верба видавав у Києві "Українське слово", зробивши з нього бодай на деякий час більш-менш інтелігентне видання. Верба вчвся в Києві ще за часів Неуважного. Київські письменники й науковці мали можливість таким чином передавати до Польщі свої твори для публікації в славновідомих календарях (в Україні культура видання настільних календарів давно втрачена) та в українській періодиці. Це була для молоді справжня школа свободи, до можна було писати все, що вважаєш за потрібне. Саме завдяки цьому каналу вдалося зберегти багато безцінних сто-

Фото Ганни Оборської

Раніше польську періодику можна було купити в Києві

сій в Україні мої шляхи різко й назавжди розбіглися. На самому початку незалежності дещо з доробку Павлище я опублікував у нас в "Новій генерації". Всі ранні його твори були конфісковані, а один примірник переховувався лише в мене. То були надзвичайно сильні речі, присвячені примусовому переселенню українців у Польщу. Степан

Кінський мої шляхи різко й назавжди розбіглися. На самому початку незалежності дещо з доробку Павлище я опублікував у нас в "Новій генерації". Всі ранні його твори були конфісковані, а один примірник переховувався лише в мене. То були надзвичайно сильні речі, присвячені примусовому переселенню українців у Польщу. Степан

Кінський, якого відмінно пам'ятаю, був відомим письменником, який писав про польську історію та культуру. Його твори були високо цінені в Україні та в Польщі. Але він був засуджений за підтримку терористів, які вчинили теракт у Брюсселі. Його засудження було виманено з поганою метою, але він був засуджений.

Цим же каналом можна було замовляти й одержувати з Польщі літературу — про філософію, теологію, драматургію, історію та теорію музики. Як нас чарувала тоді творчість Вітаки, Пендерецького!

За цим же каналом можна було замовляти й одержувати з Польщі літературу — про філософію, теologію, драматургію, історію та теорію музики. Як нас чарувала тоді творчість Вітаки, Пендерецького!

ПО-СУСІДСЬКИ

ну, освіту і виграв справу з власної реабілітації...

Спливло багато років. За пізньою горбачовщини вже відчувався розвал тюрем народів. За півроку до падіння СРСР організували ми з художником Станіславом Пацієвським Українську незалежну духовну академію творчої молоді в Палаці дітей та юнацтва. Від самого початку її діяльність наштовхнулася на багато перепон. Із настанням незалежності я обивав пороги установ, партій і рухів із проханням допомогти зберегти цей світ інтелектуальної свободи для дітей. Проте всім, крім поляків, було не до дітей. Мене радо тоді привітали в костелі святого Миколая і допомагали упродовж довшого часу. Деякі мої вихованці потім поступили до коледжу св. Томи Аквіната й закінчили його. Майже всі вони зараз у Польщі, США, Італії. До однієї вихованки, приміром, у художньому інституті на іспитах прискіпалися, чому вона погано читала твори київських істориків світового мистецтва. Бо в нас, справді, після лекцій Платона Білецького, діти читали п'ятьма мовами зовсім іншу літературу, а не київських офіційних пристосуванців. У Польщі цей аспект не вважали вагомим, і тепер ця людина з солідним краківським дипломом віддає свій хист зовсім іншій країні...

Лесь ГЕРАСИМЧУК, редактор квартального журналу "Politics and the Times", культуролог

ПОДІЯ

Не пригадую, коли б на своєму сольному концерті скрипаль виконував твори тільки українського класичного та сучасного репертуарів. Адже, за словами ініціатора й головного героя рецензованої події, заслуженого артиста України, лауреата тоді ще Всесоюзного і Республіканського конкурсу музикантів-виконавців, скрипала і композитора Кирила Стеценка-молодшого, наша система музичної освіти ще й досі тлумачить українську музику як щось малоцінне і другорядне. А від себе зазначу — як "безкоштовний додаток" до західно-європейської та російської музики.

Тож сольні скрипові концерти К. Стеценка, які нещодавно пройшли в Будинку актора й у Малому залі Національної музичної академії України ім. П.Чайковського в Києві, були покликані спростувати таке хибне тлумачення. Забиваючи наперед, зазначу, що це впovні вдалось. Може, вдалось ще й через те, що К. Стеценко, на відміну від багатьох інших виконавців, постійно зростає як скрипаль. Порівнюючи ці концерти з попереднimi, не можу не відзначити, що виконавець, який ще десь років тому вирізнявся високим інтелектуалізмом, глибиною трактування кожного твору, віртуозністю, яскравим темпераментом і експресією, красивим звуком, різноманітною колористикою, жарово-стильовою чутливістю та витонченістю фразування, нині показав та-ж тонку музикальність — з'явилися подібні до людського голосу скрипкові кантилени й вібрація, глибока проникливість та винятковий артистизм. Це відчувається і в "Елегії пам'яті Тараса Шевченка", і в перекладених Вадимом Стеценком для скрипки фортепіанній Рапсоді № 2 ("Думка-шумка") М. Лисенка, і у двох частинах оркестрового "Гуцульського триптиху" М. Скорика, що прозвучали в авторській скрипковій транскрипції, і в Сонаті М. Березовського для скрипки й клавесину (1772) — першому ін-

струментальному ансамблеві в українській академічній музиці. Особливо вдалися, на мій погляд, серединний епізод із другої частини Сонати М. Березовського, дещо імпресіоністичне трактування "гуцульського" Allegretto M. Скорика та Рапсодії М. Лисенка, де К. Стеценко вияскавив героїко-драматичні джерела "Думки". Останнє цілком випливає з композиторської ідеї, адже автор трактував жанр думки з її переважно лірико-меланхолійним характером як саме епіко-драматичний, тим самим наближаючи його до настроїв уславленої української думи. Натомість в Елегії М. Лисенка, що відкривала програму, в першому концерті естрадне хвилювання ще трохи давалося взнаки. Відзначаю "моцартівсько-італійську" середню частину Сонати М. Березовського, де піаністка Н. Строчан, яка майже завжди була рівноправною партнеркою К. Стеценка, створюючи добру ансамблевість, стилізувала на фортепіано гру на клавесині, а в Рапсодії М. Лисенка — тонко підмічено скрипalem цитату з "Угорських танців" Й. Брамса. Побіжно зауважу, що ця мелодія, широко розповсюджена в Західній і Східній Європі, в тому числі й в Україні, на думку відомого угорського композитора й фольклориста З. Кодая, має "родича", хоч як це дивно, аж у китайській (!) народній музиці (за посередництвом угорського, марійського, чуваського, калмицького та монгольського фольклору).

Концерти були оздоблені також прем'єрами презентаціями тричастинної Скрипкової сонати К. Стеценка, створеної ... 16 років тому. У творі простежуються елементи неофольклоризму, неокласицизму, необароко і навіть деякою мірою постмодернізму. У жартівливому фіналі (Скерцо) в стилістиці ХХ ст. впліта-

вилась і в тому, що після виконаних на біс власних ефектних п'ес "Пісня", "На весіллі у селі" та "Шалені коломийки" він завершив програму обох концертів широко відомою музичною заставкою до телепередачі "На добранич, діти" "Вечірньою піснею" свого діда, класика української музики Кирила Стеценка-старшого, ніби бажаючи глядачам і слухачам доброї ночі.

Рецензовани концерти засвідчили не тільки високу скрипальську художню майстерність і композиторський талант К. Стеценка-молодшого, але його велику просвітницьку роботу, спрямовану на

популяризацію української музики. Останнє притаманне також іншим галузям багатограної діяльності митця — педагога, музичного і телевізійного продюсера, теле- і радіоведучого, режисера, сценариста, музичного критика.

Тож викликає подив той факт, що за такий великий і різноманітний внесок до української національної культури митцю, який, до того ж, торік перейшов по-

рудень віку, ще й досі не Іронія К. Стеценка вия-

бо вони цього року теж відзначили півторічний ювілей), які зробили незрівнянно більший внесок до нашої культури й мистецтва, жодних почесних державних звань не мають. Якщо звання в нашій країні дають не за внесок до культури, а за особисту відданість керівництву держави чи за персональну симпатію останнього до закордонного митця, то кому такі відзнаки потрібні?

Твім, не годиться на такій сумній ноті закінчувати рецензію на справжній скрипковій феєрверку у наших національних кольорах. Найкращим суддею тут стала аудиторія, куди входили також загальнозвані вітчизняні й зарубіжні фахівці в галузі академічного музичного мистецтва. Заповнини зали (а на другому концерті — й переповнені), вона із захопленням сприяла чудове виконання К. Стеценком своєрідної концертної антології української скрипкової музики.

Та, вочевидь, ці концерти є лише етапом у творчому шляху скрипала. Він планує виконати прем'єри інших своїх скрипкових творів, показати увесь чималий пісенний доробок, реалізувати проект із потенційною назвою DRUM&BACH (за аналогією зі стилем сучасної танцювальної музики drum&bass) в Національному театрі опери та балету ім. Т. Шевченка, де б партитуру скрипки й ударних, спеціально створену на основі сольних скрипкових сонат і партит І. С. Баха, супроводжували балет і відеосюжет на великому екрані.

Тож побажаємо успіху в усіх його починаннях.

● **Анатолій КАЛЕНИЧЕНКО,**
ст. науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки композиторів України

НОТА ВЕНЕ

ДО РЕПЕРТУАРУ
МАЙБУТНІХ
ЗІРОЧОК

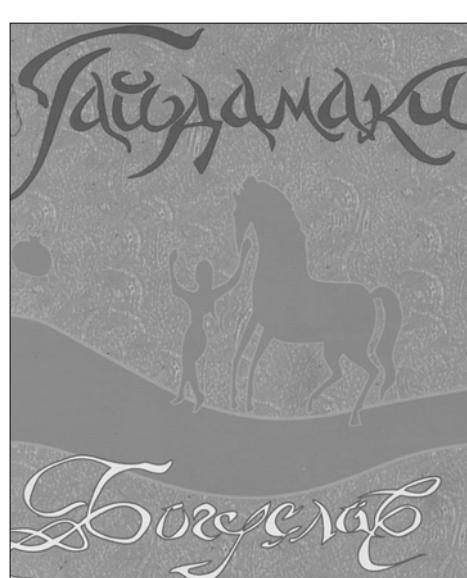
Аудіокомпанія "АТЛАНТИК" нещодавно порадувала всіх новим неординарним виданням. "Майбутнім зірочкам" (пісні, ноти, компакт-диск із музикою до пісень) — це дуже симпатичний зіроччик для дітей, що співають. Проблема дитячого репертуару — одна з найгостріших і найнерозуміліших ще й тому, що часто доводиться чuti з уст юніх талантів зовсім недійсні пісні. Хоча тим, хто цікавиться питанням дитячих музичних подiй, добре відомо, що десятки

композиторів всіх жанрів музичної творчості піднімуться, і навіть є з чого вибрati для кожної дитини індивідуально. Тож і повідомлення про нове видання, автором ідеї якого виступив заслужений діяч мистецтв, композитор Юрій Дерський, може зацікавити тих, хто в роботі з дітьми керується не лише професіоналізмом, але й здоровим глузdom.

Запис музичного матеріалу здійснено Дитячим театром естради "Форте Маestro" на студії "Центр Д". Тринадцять пісень, що складають зірочку, навіть за назвами можна визначити як такі, що писалися з любов'ю та про любов до всього, що наповнює життя навколо нас. "Домовик", "Дударик", "Земля, якої немає", "Джиммі", "Загубилось кошеня", "Лагландія", "Лялька", "Мавпенята", "Нічний жах", "Рожевий слон", "Пташине подвір'я", "Зоряний принц", "Зоосад". Виберіть кожен свою — і успіх у дитячому фестивалі буде гарантований, бо таки ж гарні пісеньки створили поетеса Ольга Кічкіна та композитори Юрій Дерський, Валентина Булкіна, Наталя Збрицька.

● **Леся САМІЙЛЕНКО**

ГАЙДАМАЦЬКИЙ БОГУСЛАВ

Спробуйте власністі нестандартну музику в стилізованих рамках. Зазвичай ці рамки руйнуються під енергійним натиском оригінальності та самобутності. Що ж, доводиться зводити нові визначення, які, щоправда, теж не зафіксуються надовго. "Карпатен Ска" — так охрестили стиль наймузичніших "Гайдамак" України після появи одноіменного альбому в 2002 році. Поєднанням фолькових традицій — карпатської та ямайської, та ще й у роковій оболонці, спричинило справжній вибух драйву. А що ще можна чекати від сполучки найенергетичніших музичних напрямків — фольку та року? А ось тепер, після виходу нового альбому гурту під назвою "Богуслав", із визначенням стилістики стало ще складніше. Тепер тут, окрім рокових напрямків, стільки намішано... За сло-

вами учасників гурту (а їх семеро), всі вони походять з різних регіонів України, тому при записі альбому кожен намагався додати до музики пісенний дотик своєї "малої" землі. Новий реліз "Гайдамаків" ішов до слухача досить довго. За цей час чимраз більшої популярності набував попередній диск, який що далі, то краще продавався. Цьому, не в останню чергу, сприяли численні виступи на українських фестивалях (постійна участі у "Рок-екзистенції", поява на минулорічних "Таврійських іграх") і в клубах. Причина, чрез яку так довго не виходив "Богуслав", досить проста. Наполеглива праця в студії (спробуйте поєднати фолкові уподобання всіх музикантів) та постійні виступи, причому багато з них — за кордоном. Варто згадати, що "Гайдамаки" концертують на фести-

ДИСКОГРАФІЯ

валях у Польщі, Німеччині, Словаччині, Чехії, Естонії, Румунії.

Різноманітні відтінки, що додали ще більшої барвистості музикі "Гайдамак", розвіткі завдяки залученню додаткових інструментів — сопілки, гуцульських цимбалів, дримб, бандури, скрипки. У записі диску також взяли участь відомий бандурист Роман Гриньків і дівчата з капели "Божичі". Власне, автентичність диску підсилюється піснями, створеними "Гайдамаками" на народні слова. А ще в авторські композиції часом вплітаються "цитати" з народних мелодій... Тож завітайте до гайдамацького "Богуславу" — музичної місцини, де навесні буяють яскраві квіти українського фольк-року.

● **Катерина ТАРЧЕВСЬКА**

ЧУЖЕ СЕРЕД

Нещодавно в Будинку кіно відбувся Тиждень українського кіно. У програмі — показ художніх, документальних, короткометражних, студентських, анімаційних фільмів, випущених упродовж останніх п'яти років. Попередня подібна акція минула ще в далекому 1991 році...

З того часу українському кіно можна сміливо надати статус “прихованого” — щось ніби й знімалося, але хто його потім бачив... У кінотеатрах (небагатьох оновлених і діючих), як відомо, демонструються майже виключно голівудські стрічки, в більшості своїх — сумнівної мистецької якості. На телебаченні — практично та ж сама картина, відсоток українськомовного кіно наближається до нуля. Не кажучи вже про відео...

Зважаючи на такий стан справ, тижнева демонстрація українського кіно видастися мало не єдиною можливістю ознайомити широкий загал із нашими фільмами. Власне, такий захід виявився чимось подібним до показів зарубіжних стрічок, які останнім часом часто влаштовуються в Києві, — дні французького, чеського, японського (та багатьох інших країн) кіно. А нині Тиждень українського кіно доводить, що воно — у статусі іноземця на свій же землі: для нього влаштовується спеціальний окремий показ. І статус виявляється навіть гіршим — в усікому разі, покази зарубіжного кіно активно рекламиються, а ось інформацію про демонстрацію українських фільмів почуту було досить важко: про них повідомляли лише плакати на Будинку кіно та здіка — телереклама. Одним із позитивних моментів цього заходу виявився безкоштовний вхід, щоб перегляд фільмів був доступний кожному. Бо ж на ТБ і в кінотеатрах українське кіно недоступне за будь-яких умов. Можна щедро присягти цілій рік Росії, а для українського — і тижня цілком достатньо... Але такі невеселі спостереження аж ніяк не мають на меті применити значення цієї події.

КІНО. УКРАЇНСЬКИЙ РАХУНОК

РЕФЛЕКСІЇ

На Тижні українського кіно було представлено фільми різних жанрів і різних поколінь кіномитців — старшої, середньої, молодшої генерації режисерів. Серед них — Юрій Ілленко, Кіра Муратова, Михаїло Беліков, Сергій Маслобойщиков, Сергій Буковський, Юрій Терещенко, Олеся Санін, Тарас Томенко, Степан Ковалев та багато інших. Передивляючись зібранням кінотворів, можна скласти для себе картину того, що відбувається в нашему кіно, які тематичні тенденції переважають, які особливості мають наші фільми.

Якщо дивитися загалом, то для нашого кіно останніх років (і художнього, й неигрового) притаманна більшою мірою споглядальність. Скоріше, кіно рефлексії, а не дії... Практично кожен фільм — це авторська точка зору, роздум над нашою історією, над реаліями сучасного життя або над сутністю людини. Серед найяскравіших ігрових можна назвати кілька фільмів. “Молитва за гетьмана Мазепу” (реж. Ю. Ілленко) — особистий і неординарний погляд на видатну неоднозначну постать та її діяльність, оточення, добу, історію взагалі. І все це ще й висловлене унікальною кіномовою... “Шум вітру” (реж. С. Маслобойщиков) — поетична й витончена рефлексія про постійний пошук себе у світі, в якому неможливий діалог ні з іншим, ні з самим собою (власне, це діагноз нашого часу). “Мамай” (реж. О. Санін) — фільм у цікавому

Хехай хоча б таким чином удається подивитися кінематографічний на- буток за останні роки, і що важливо — у різних жанрах. У майбутньому планується провести тиждень молодого українського кіно перед фестивалем “Молодість”. Та цей тижневий показ великою мірою зорієнтований на молодь — і не тільки на студентів, що вчаться на кінофакультетах, а й інших, які справді зацікавлені, що ж відбувається в нашему кінематографі.

На жаль, доробок останніх років умістився всього в один тиждень (хоча й дуже насичений). Адже за цей період кількість знятих фільмів катастрофічно падає. Наведемо цифри. Наприклад, у 1991 році в Україні було продюковано 68 ігрових фільмів (із них на кіностудії імені О. Довженка — 16, на Одеській кіностудії — 28). А потім — стрімке падіння, і вже в 2000 році вийшло всього 4 ігрових фільмів. У той час як у Росії, навпаки, рівень кіновиробництва значно зрос. Хоча й там свого часу спостерігалися проблеми. Наприклад, з 1992 року зменшується кількість вироблених фільмів, особливо художніх. Але вже з 1999 року відбулися позитивні зрушения. З іншого боку, зростання в російському кіновиробництві відбувається більшою мірою завдяки величезній кількості серіалів (іхня кількість зросла до 72 у 2002 році). Почала збільшуватися й кількість художніх фільмів, але в значно менших масштабах, зокрема росіянам так і не вдалося повернутися на рівень 1992 року — 166 фільмів. Та між тим, серіальна лавина виявилася дієвим засобом заповнення нашого ефіру й захоплення українського телепростору російськомовним продуктом за відсутності свого

власного. Тобто ми — в руслі іхнього кінопроцесу, але не нашого.

Причину такого критичного стану вбачають у фінансових труднощах. Але це тільки вершина айсберга. Відсутність коштів на зйомки фільмів тягне за собою ще велику кількість взаємопов'язаних проблем. Давно застарів матеріально-технічний комплекс — на такому обладнанні не знімеш справді сучасного фільму. Потребує змін стан кіноосвіти, яка теж нині відстає від сучасних реалій. Особливо ж у нас не вистачає гарних сценаріїв.

На телебаченні, відповідно, наше кіно теж не потрапляє. Через це будь-який вітчизняний фільм просто не в змозі окупитися.

Оточ, нинішній стан кіно, може, й не викликає особливого оптимізму, але все-таки певні зрушения намічаються. Зокрема, за словами директора кіностудії ім. О. Довженка Віктора Приходька, з бюджету мають виділити 16 млн. гривень для технічного переоснащення студії та придбання нового обладнання (передбачається закупити нові камери, освітлювальну техніку, сучасну сис-

“Молитва за гетьмана Мазепу”

ристів. Деякі жанри в нашему кінематографі нині взагалі відсутні (наприклад, комедії або дитячі фільми). Та навіть якщо за таких умов усе-таки вдається щось зняти, то потім зустріч глядача з кінотвормом так і не відбувається. Причини — відомі. У прокат вони не потрапляють, оскільки кінотеатри знаходяться в комунальній власності й демонструють те, що гарантовано принесе прибуток, — виключно американські фільми. Кінопрокатники не зацікавлені в показах українського кіно, оскільки впевнені, що на нього ніхто не піде. Катастрофічний стан нині в регіонах — люди й хотіли б дивитися кіно, але взагалі не мають такої можливості.

тему запису звуку). Проект кіностудії, в рамках якого передбачається зняти 50 короткометражних фільмів, започаткований саме для пошуку кіноталантів. А щодо кадрів — то, на думку режисера-документаліста Лариси Роднянської, було б непогано організовувати курси (особливо для сценаристів) підвищення професійної кваліфікації.

Та одну з найбільших шкод нашему кінематографу завдають, як не дивно, засоби масової інформації. Варто згадати, що навіть ту невеличку кількість фільмів, які демонструвалися на прем'єрних показах, преса зазвичай оцінювала вкрай негативно. І справа навіть не в мистецькій якості (хоча вона,

ПОДІЯ

зрозуміло, буває різно), а в упередженому ставленні до нашого кінопродукту. Ту ж “Молитву за гетьмана Мазепу” було зустрінуто пре-сою настільки вороже, як, мабуть, жоден із фільмів. Навіщо ж аналізувати справді самобутній кінотвір... Узагалі можна говорити про відсутність у популярній видачі справді професійної кінокритики. По суті, єдині видання, які дають справді фахові оцінки, а з іншого боку — наводять різні точки зору, — це “Кіно-Коло” та “Кіно-Театр”.

На прес-конференції, яка проводилася перед початком Тижня українського кіно, однією журналісткою з відомого видання (що за рекомендувало себе як серйозне й аналітичне) було висловлено думку, що, мовляв, у цьому заході немає ніякого сенсу — все одно ніхто не приде дивитися українське кіно. Отак просто взяли й махнули на нього рукою... А між тим, пригадується, скільки було бажаючих подивитися того ж “Мамая” (навіть ще у неостаточному вигляді) в кіноклубі Могилянки — місце не вистачало, люди стояли попід стінами... Або ж — повний зал кінотеатру “Україна” під час дуже недовгого прокату “Молитви за гетьмана Мазепу”... Зрозуміло, що потім це поважне видання ні словом не згадало про кінотиждень. А людей на показах було б значно більше, якби справді акція була як слід прорекламована. Крім того, на денні покази досить важко потрапити працюючі людини. Зате на вечірні сеанси (особливо, коли мали демонструватися “Молитва за гетьмана Мазепу” й “Мамай”) бажаючих збиралося дуже багато.

Тиждень українського кіно представив не тільки панораму наших стрічок. Він виявив те, що відбувається в самому кінематографі — поруч із ним. Зрозуміло, що покази все втрачено остаточно, немобільне серйозне відновлення нашого кіно. Та найголовніше — щоб воно, нарешті, перестало бути чужим серед своїх.

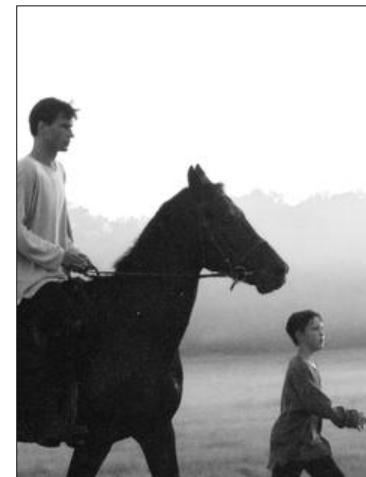
ВИБІР НАРОДУ УЛЮБЛЕНИЙ ТРАМВАЙ

Під час перегляду українських фільмів глядачі мали змогу дати їм свою оцінку. Анкетування, що проводилося протягом тижня, показало досить цікаві результати. Щоправда, отримані дані — досить відносні, бо ж за фільми голосувала різна кількість людей (від 16 до 156), тому картина подобань не може бути цілком об'єктивною. Та між тим, виведено середні бали, віддані глядачами за той чи інший фільм. Голосування проводилося за 6-балльною системою.

Найбільшу кількість балів (5,61) отримав анімаційний фільм “Ішов трамвай № 9”. Такий результат і не дивує — недарма ж він отримав приз глядацьких симпатій на МКФ “Молодість” у Києві ще в 2002 році (до речі, його жодного разу не показали по телебаченню). На другому місці — неигровий стрічка “Гамлет” із “хепі-ендом” О. Ковалева. На третьому — документальний фільм В. Олендера “Пасажири з минуло-го століття”. У першу десятку ввійшли також художні стрічки “Нескорений” О. Янчука та “Мамай” О. Саніна, документальні фільми С. Буковського “Вілен Калюта. Реальне світло” та “Віна. Український рахунок”; “Леонід Кравчук. Обрання до...” В. Шкуріна і О. Фролова, “1961—2001. Перепустка в історію” Т. Золоєва, а також мультифільм М. Ілленка “Одноразова вічність”.

За даними кінопорталу kinokolo.ua

Світлини — з кінопорталу kinokolo.ua та журналу “Кіно-Театр”

“Шум вітру”

ка М. Ілленка “Невелика подорож на великий каруселі” — парадоксальна, ексцентрична та філософська комедія про наше життя у “продовженні кінця світу”.

То що ж робити кіномитцям у нинішніх умовах, доки відбудеться якісні зміни на країні? Може, сконцентруватися на випуску малобюджетного фестивального кіно?.. Змагатися з Голівудом або російськими серіалами поки що немає сенсу, отож можемо шукати свою власну нішу, і нею може стати саме орієнтація на малобюджетне інтелектуальне кіно. Перші приклади вже є. Зокрема триумфальний проїзд “Трамвай № 9” величезною кількістю фестивалів і здобуття “Срібного ведмедя” на МКФ у Берліні (номінація “короткометражний фільм”). Треба ж із чогось починати...

● Сторінку підготувала
Катерина ТАРЧЕВСЬКА

СКАНДАЛ

На таємничому для широкого загалу засіданні Мукачівської міськради (там були присутні 14 депутатів із 43) було похапцем вручене посвідчення мера висуванцю СДПУ(о) Е. Нусеру, який із величезним відривом програв виборчі перегони представнику "Нашої України" Віктору Балозі.

Того ж дня в Мукачеві терміново виїхала комісія Верховної Ради на чолі з віце-спікером Олександром Зінченком та головами чотирьох профільних комітетів парламенту. Народні депутати не змогли знайти жодного представника виборчої комісії та претендентів на мера — ані виконуючого обов'язки, ані "обраного" мера Нусера (хоч останній уже встиг прикріпити табличку з власним прізвищем на кабінеті в ратуші).

Віце-спікер дав вказівку посилити охорону виборчої комісії, але через декілька годин невідомий зняв охорону. Вночі трапилося жахливе — бандити вдерлися до мерії, побили сторожа та зухвало викрали всі бюлетені з протоколами. На момент написання цього матеріалу О. Зінченко в прямому ефірі телеканалу ICTV заявив, що не існує жодних матеріальних підтвердженів перемоги Нусера. Останній, не витримавши вкрай не-

МУКАЧІВСЬКИЙ ТРИЛЕР-2

Є в мукачівських виборів початок, та немає кінця порушенням на них

гативного ставлення жителів міста над Латорицею, зняв омріяну табличку на кабінеті мера і зник невідомо куди.

А події розгорталися так. Спопатку суд заборонив проводити акцію протесту на підтримку Балоги, але понад 10 тисяч жителів краю прийшли на площу — міліція їх розганяла кийками. Губернатор Закарпаття Іван Різак дав вказівки бюджетним організаціям звезти в місто людей для організації мітингу на підтримку кандидата від влади. Але більшість глав районів ініціативи проігнорувала це завдання, до Мукачевого дійшло тільки декілька автобусів. Та ті зникли перед в'їздом у місто. Отже, більшість закарпатців висловила підтримку мешканцям міста.

А ось бандити вирішили показати свою "силу" вже народним обранцям. Три дні поспіль будинки народних депутатів Івана Іванча та Віктора Балоги (у якого троє неповнолітніх дітей) атакували кримінальні елементи. Як тільки дружини нардепів телефонували до міліції, бандити швидко зникали, але через деякий час з'являлися

Малюнок Є. Григор'єва

знову — тож диригентів цього дійства вирахувати можна легко.

Тим часом сумнозвісний голова місцевого виборчому Ю. Пестре, навіть перебуваючи в лікарні, не зміг забути таку нелюбій йому газету "Старий замок", яку вимагає закрити.

Справа в тому, що "Старий замок" послідовно підтримує опозицію.

Відтак 15 народних депутатів дніми отримали повістки до Мукачівського суду, хоч бодай трохи юридично обізнаний суддя мав би

ознайомити їх із позовою заявою і надати час для вивчення справи.

Завдяки спеціальній комісії Верховної Ради, в місті працюють бригади СБУ, Генеральної прокуратури. Міліція фактично усунена від цього розслідування. Але найбільш цинічним видається той факт, що групу Генпрокуратури очолює Віктор Кудрявцев (колишнє місце його роботи говорить саме про себе — адвокат футбольного клубу "Динамо"). Найгірші сподівання вже співпадають. Заступник Генпрокурора вилетів в Запоріжжя.

карпаття в супроводі... Нестора Шуфрича, який на летовищі чимно ніс за ним його особисті речі.

Глави двох парламентських комітетів Анатолій Матвієнко та Володимир Стретович відверто заявили про факт фальсифікації виборчих протоколів на 12 дільницях та вимагають від Генпрокуратури затримати голів цих комісій та членів виборчкою. Але правоохоронці наразі мовчать.

Відверту оцінку подіям дала міжнародна спільнота. Голова ОБСЄ Брюс Джордж написав листа на ім'я Кучми та спікера Литвина з побажаннями, щоб "справжня воля виборців була відображенна підсумками виборів". А США заявили про те, що вони не визнають цих відверто сфальсифікованих підсумків, тому будуть уважно слідкувати за розвитком подій. Мукачівське питання буде розглянутим на Парламентській Асамблії Ради Європи та Асамблії Європейського самоврядування.

Поки що страждають жителі міста Мукачевого, які витримали іспит на право називатися громадянами, — вони, незважаючи на погрози, залякування та шантаж, прийшли на дільниці й показали велику дулю нелюбій владі, яка намагається за будь-яку ціну залишитися на троні.

•

Ірина КОЛЯКА

І ВСЕ Ж ТАКИ США СПОДІВАЮТЬСЯ НА НАШІ ЧЕСНІ ВИБОРИ

— Після того, що сталося в Мукачевому, Ви вірите, що наша влада може гарантувати прозорий виборчий процес?

— Те, що сталося на Закарпатті, — дуже тривожний сигнал за півроку до президентських виборів. З того, що ми чули, можна

зробити висновок: рішення територіальної виборчої комісії в Мукачевому не відображає рішення виборців. Згадані події дуже турбулють нас, урешті, була відповідна заява посольства США в Україні.

Американці все ж таки завжди залишаються оптимістами. Інши-

Заступник держсекретаря США і колишній американський посол в Україні Стівен Пайфер дніми повернувся до Києва. Ненадовго — щоб зустрітися з українськими зверхниками і вкотре передати їм побажання свого уряду про чесні президентські вибори наприкінці жовтня. На цю ж тему він спілкувався з випускниками американських програм в Україні.

ми словами, — у нас нема особливих сподівань, але завжди треба надіятися. В тому числі й на те, що чесні вибори означатимуть наближення України до Європи, тим часом як серйозні порушення на них означатимуть суттєві перешкоди на цьому шляху.

— Була інформація, що Ви привезли Президентові Кучмі певні американські гарантії в обмін за обіцянку чесних виборів.

Із Президентом Кучмою ми не говорили про якісь гарантії. Темою розмови була важливість демократії в Україні.

— У США цього року теж — президентські вибори. Чи це може означати, що Америці зараз не до України?

— Незалежно від того, переможе демократ чи республіканець, США мають визначену зов-

нішню політику, і вона навряд чи зміниться з приходом нового президента. Результати президентських виборів в Америці не означатимуть чогось нового для вашої країни. Послання нашої зовнішньої політики залишатиметься таким же, як і раніше: демократичні зміни і ринкова економіка.

— Якщо говорити про американський інтерес в Україні, — який він?

— Нам хотілося б, щоб Україна була більше схожою на Європу, більш проєвропейською. Зокрема я Польща. Ця країна доволі успішно розвивається і зробила свій позитивний внесок у центрально-європейському регіоні. Крім того, ми зацікавлені в збереженні стабільності в Україні. З одного боку від неї — Балкани, з іншого — Кавказ, і саме територією вашої держави пролягає кордон

VIP

стабільності.

— Усе ж таки — чи існує якесь американська стратегія для виборів в Україні?

— Якщо говорити про стратегії, то тут варто згадати про американські освітні програми для українських неурядових та інших організацій. Ми навчаємо, як вести моніторинг кампаній, висвітлення виборів ЗМІ тощо. Зокрема, якщо про одного кандидата розповідають на п'яти каналах, а про іншого — лише на одному епізодично, то це не може свідчити про чесну кампанію і про те, що виборець отримує повну інформаційну картину. Завдання ЗМІ — поширувати якомога більше точок зору про ту чи іншу проблему. І саме завдяки плюралізму можна отримати повноцінну інформацію. Чому нам стало відомо, що в Мукачевому територіальна комісія повністю змінила результати виборів? Бо надто багато людей — українських та іноземних спостерігачів — це бачили.

•

Л. П.

яка працює в Л. Кучми, — 30,3 %, їй поступається команда В. Януковича — 18,2 %, далі — Ю. Тимошенко і В. Ющенко, за чий команди віддали голоси 15,2 % опитаних.

Та повернімося до справ парламентських. Як і її неполітично-фізіологічний тезка, ПУК (парламентсько-урядова коаліція) швидко розвіялася. Приймінні сьогодні депутатів більшості, що сформували ПУК наприкінці минулого року, залишилося трохи більше 200. Але ще тоді, коли ПУК не була історією, саме вона висувала в президенти В. Януковича. Що автоматично мало б означати підтримку її протеже протягом усієї кампанії. Тим часом вона ще й не розпочала як слід, а прихильники донецького Віктора його поволі залишають. Ба більше — в тому числі й з колишніх учасників більшості створено нову фракцію "Центр", яка зовсім не поспішає присягати на вірність Януковичу. Немає сумніву хіба що в одному: президентський пасьянс і далі урізноманітнюються з наближенням 31 жовтня.

•

Людмила ПУСТЕЛЬНИК

ПРЕЗИДЕНТСЬКИЙ

Чим більче до виборів, тим більше кандидатів на президентську посаду. У тому числі й таких, чиї шанси на перемогу відверто примарні. Та й можливості "важковаговика" В. Януковича вже не видаються настільки переконливи у світлі останніх подій у парламенті та навколо нього.

Попри мізерний, як і в згаданих колег, рейтинг і також шанси перемогти 31 жовтня. Навряд чи цього не розуміють самі колеги. Тоді навіщо ж турбувати громадськість гучними заявами? Заяви, щоправда, більше мали на меті зовсім не громадськість, а Банкову: до з'їздів із нею ще можна за щось поторгуватися. А після них — спробувати відняти голоси виборців у опозиційного кандидата бодай у першому турі. Чи віддати їх на користь В. Януковича, — залежно від того, як удастся домовитися. Ймовірність коаліції Янукович—Медведчук—Тигіпко доволі висока — 57,6 %. Такої думки дійшли експерти-політологи, яких недавно опитував Інститут посткомуністичного суспільства та

Центр політичного аналізу при редакції наукового журналу "Політична думка".

Це ж опитування засвідчує, що діючого Президента зовсім не варто скидати з рахунку як претендента на виборах-2004. Попри відсутність будь-яких його сигналів про ймовірну участі у перегонах. У випадку його перемоги Леонід Данилович буде найбільше залежним від власного олігархічного оточення (33,4 %). Висока вірогідність такої ж залежності у фаворита рейтингів Віктора Ющенка (21,2 %) та в іншого Віктора — Януковича (18,2 %).

Найпрофесійнішою командою, спроможною ефективно організувати й провести президентську виборчу кампанію, називають ту,